

Plan wynikowy

KRYTERIA SZCZEGÓŁOWE

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Rozdział 1. Światy wyobraźni					
Rafał Kosik, <i>Felix, Net i Nika oraz Pałac Snów</i> (fragment)	- rozpoznaje bohaterów powieści - formułuje pytania na wskazany temat - konfrontuje sytuacje z tekstu z własnymi doświadczeniami - zna pojęcie <i>fikcja literacka</i> - wypowiada się na temat poprawności języka w życiu codziennym	- prezentuje bohaterów - buduje zróżnicowane pytania - opisuje reakcje bohaterów - dostrzega fikcyjny charakter świata przedstawionego w utworze - uczestniczy w dyskusji na temat obecności w języku wyrazów obcych i zapożyczonych	- uzasadnia swoją opinię na temat bohatera właściwie dobranymi argumentami - wykorzystuje informacje z tekstu do tworzenia pytań - objaśnia założenia projektu przedstawionego w tekście - wyjaśnia, na czym polega fikcja realistyczna - dobiera trafne argumenty w dyskusji	- ocenia predyspozycje bohatera do pełnienia funkcji społecznej - tworzy uporządkowany zestaw pytań - ocenia założenia projektu przedstawionego w utworze - odwołuje się w dyskusji do przykładów użycia języka w mediach	- wyraża opinię na temat obecności w języku wyrazów obcych i zapożyczonych, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska - komentuje sytuacje przedstawione w utworze, odwołując się do ogólnie przyjętych norm życia społecznego
Katherine Paterson, <i>Most do Terabithii</i> (fragment)	- wypowiada się na temat tekstu, omawia wrażenia czytelnice - przy niewielkim wsparciu nauczyciela tworzy plan szczegółowy wybranej części tekstu - wymienia głównych bohaterów tekstu - wyszukuje w tekście informacje dotyczące różnych elementów świata przedstawionego	- tworzy komentarze do wybranych części tekstu - zapisuje plan szczegółowy w formie wypowiedzi bez osobowej formy czasownika - określa rodzaj narracji zastosowanej w tekście - analizuje świat przedstawiony utworu w zestawieniu z dziełami malarskimi	- analizuje wiedzę narratora na temat świata przedstawionego - wskazuje analogie między światem przedstawionym różnych tekstów literackich - omawia nawiązania do biblijnego obrazu stworzenia świata	- analizuje i ocenia relacje łączące bohaterów - rozpoznaje przenośne znaczenia różnych elementów świata przedstawionego w utworze - interpretuje tekst na poziomie przenośnym	- formułuje refleksje na temat wartości wyobraźni w formie swobodnego tekstu – oryginalnego pod względem treści i stylu - swobodnie odwołuje się do różnych kontekstów literackich

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Pisownia wyrazów z ó i u	- wyszukuje wyrazy z ó i u w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - zna zasady pisowni ó i u i stara się je stosować - korzysta ze słownika ortograficznego	stosuje zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów z ó i u	zapisuje poprawnie większość wyrazów z ó i u w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z ó i u w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni ó i u
Powtórzenie wiadomości o czasownikach	- rozpoznaje czasownik wśród innych części mowy - rozpoznaje w tekście formy liczb, czasów, osób, rodzajów gramatycznych czasownika - rozpoznaje nieosobowe formy czasownika - rozpoznaje niektóre czasowniki dokonane i niedokonane - wskazuje w tekście czasowniki w stronie czynnej i w stronie biernej	- tworzy formy liczby pojedynczej i mnogiej czasownika - tworzy formy różnych czasów czasownika - odmienia czasowniki przez osoby i rodzaje - wskazuje w tekście bezokoliczniki oraz formy nieosobowe zakończone na -no, -to, -ono - poprawnie stosuje formy czasowników dokonanych i niedokonanych w różnych czasach - zna pojęcia <i>czasowniki przechodnie</i> i <i>czasowniki nieprzechodnie</i>	- przekształca formy osobowe czasowników na bezokoliczniki i odwrotnie odpowiednio do przyjętego celu - przekształca formy osobowe czasowników na formy nieosobowe zakończone na -no, -to, -ono i odwrotnie, odpowiednio do przyjętego celu - poprawnie i celowo używa czasowników dokonanych i niedokonanych - odróżnia czasowniki przechodnie od nieprzechodnich - poprawnie i celowo stosuje formy strony czynnej i biernej czasownika	- stosuje poprawnie i celowo różne formy gramatyczne czasowników - funkcjonalnie stosuje czasowniki dokonane i niedokonane w swoich wypowiedziach - używa form strony biernej i czynnej czasownika do uzyskania jednoznaczności treści wypowiedzi	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia i odmiany czasowników oraz zasad ich pisowni

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Dialog – rady dla piszących. Maria Krüger, <i>Godzina pąsowej róży</i> (fragment)	• prezentuje krótko bohaterkę tekstu • wyszukuje w tekście informacje na temat dawnej szkoły • wskazuje w tekście kwestie bohaterów i słowa narratora • podaje przykłady uzupełnień dialogowych z tekstu • zna funkcje znaków interpunkcyjnych w zapisie rozmowy • przy niewielkim wsparciu nauczyciela zapisuje dialog	• opisuje miejsce na podstawie ilustracji i fotografii • omawia różnice między szkołą dawną i współczesną • zna funkcje dialogu w tekście literackim • rozpoznaje uczucia na podstawie niewerbalnych środków komunikowania się • zapisuje dialog, korzystając z rad zamieszczonych w podręczniku	• omawia różne elementy świata przedstawionego • wyraża opinię o szkole w różnych epokach • wyszukuje w wypowiedziach dialogowych elementy charakterystyki pośredniej • używa właściwych środków językowych do nazwania różnych uczuć • zapisuje poprawnie dialog, używając właściwych znaków interpunkcyjnych i odpowiednich uzupełnień dialogowych	• w opisie bohatera uwzględnia wnioski wyciągnięte z przedstawionych zdarzeń • przytacza argumenty na poparcie swojej opinii o szkole • analizuje informacje zawarte w wypowiedziach dialogowych • rozpoznaje różne informacje zawarte w uzupełnieniach dialogowych • zapisuje dialog, używając różnorodnych uzupełnień dialogowych	• redaguje bezbłędny językowo dialog – oryginalny pod względem treści i stylu
Trudne formy czasowników	• zna zasady odmiany czasowników oznaczających ruch, typu <i>iść</i>, w czasie przeszłym i stara się je stosować • zna zasady pisowni <i>nie</i> z czasownikami i stara się je stosować • dostrzega trudności ortograficzne w zakresie pisowni zakończeń bezokoliczników • dostrzega trudności w odmianie wybranych czasowników użytych w ćwiczeniach	• stosuje zasady odmiany czasowników oznaczających ruch, typu <i>iść</i>, w czasie przeszłym • stosuje zasady pisowni <i>nie</i> z czasownikami • zna zasady pisowni <i>-źć, -ść, -qć</i> w zakońzeniach bezokolicznika i stara się je stosować • poprawnie odmienia większość czasowników użytych w ćwiczeniach	• poprawnie używa większości czasowników oznaczających ruch, typu <i>iść</i>, w czasie przeszłym • stosuje zasady pisowni <i>-źć, -ść, -qć</i> w zapisie zakończeń bezokolicznika • poprawnie odmienia czasowniki użyte w ćwiczeniach	• poprawnie używa czasowników oznaczających ruch, typu <i>iść</i>, w czasie przeszłym • poprawnie zapisuje zakończenia bezokolicznika • korzysta ze słownika poprawnej polszczyzny w celu ustalenia poprawności językowej trudnych form czasowników	• poprawnie używa w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych trudnych form czasowników w czasie przeszłym • sprawnie posługuje się słownikiem poprawnej polszczyzny

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Dorota Terakowska, <i>Córka Czarownicy</i> (fragment)	• odpowiada na pytania dotyczące elementów świata przedstawionego • przygotowuje plan kilku obrazów filmowych dokumentujących jedną z przygód • zna pojęcie <i>literatura fantasy</i>	• podaje najistotniejsze informacje na temat bohaterów, uwzględnia je w treści ogłoszenia • posługuje się ze zrozumieniem terminami <i>plener, kadr</i> • wskazuje elementy fantastyczne w omawianym tekście	• objaśnia, na czym polega zło wyrządzane przez Najeźdźców • formułuje precyzyjne wskazówki na temat elementów scenografii • interpretuje słowa pieśni	• określa relacje łączące bohaterki i uzasadnia swoje zdanie • wykorzystuje wiedzę na temat tworzywa filmowego w analizie tekstu powieści • objaśnia znaczenie pieśni w kontekście powieściowych zdarzeń	• wypowiada się na temat problematyki tekstu, odwołując się do cech gatunkowych literatury fantasy • redaguje bezbłędne językowo ogłoszenie – oryginalne pod względem treści i stylu
Tryby czasowników	• rozpoznaje formy trybu oznajmującego, rozkazującego i przypuszczającego • zna zasady akcentowania wyrazów w formie trybu przypuszczającego	• tworzy formy trybu oznajmującego, rozkazującego i przypuszczającego • stara się stosować zasady akcentowania wyrazów w formie trybu przypuszczającego	• przekształca zdania, wykorzystując różne formy trybu czasownika • poprawnie akcentuje większość czasowników w formie trybu przypuszczającego	• funkcjonalnie stosuje różne formy trybu czasownika w swoich wypowiedziach • poprawnie akcentuje czasowniki w formie trybu przypuszczającego	• wykorzystuje twórczo i funkcjonalnie zdobytą wiedzę na temat trybów czasownika
Pisownia cząstek <i>-bym, -byś, -by, -byśmy, -byście</i>	• wyszukuje wyrazy z cząstkami <i>-bym, -byś, -by, -byśmy, -byście</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach • dostrzega trudności ortograficzne w zakresie łącznej i rozdzielnej pisowni cząstek <i>-bym, -byś, -by, -byśmy, -byście</i> • korzysta ze słownika ortograficznego	• zna zasady dotyczące łącznej i rozdzielnej pisowni cząstek <i>-bym, -byś, -by, -byśmy, -byście</i> i stara się je stosować	• stosuje zasady łącznej i rozdzielnej pisowni cząstek <i>-bym, -byś, -by, -byśmy, -byście</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	• poprawnie zapisuje cząstki <i>-bym, -byś, -by, -byśmy, -byście</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	• przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni cząstek <i>-bym, -byś, -by, -byśmy, -byście</i>

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Reklama – rady dla piszących. Jean-Pierre Davidts, <i>Mały Książę odnaleziony</i> (fragment)	- zna pojęcie <i>reklama</i> - wie, czym jest slogan reklamowy, i rozumie jego funkcję - odczytuje intencje wypowiedzi reklamowej - czyta rady dla piszących reklamę	- odróżnia informacje od wypowiedzi oceniających - odczytuje znaczenie wybranych haseł reklamowych - rozpoznaje niektóre środki językowe występujące w wypowiedziach reklamowych - tworzy prosty tekst reklamowy, korzystając z rad zamieszczonych w podręczniku	- używa ze zrozumieniem i we właściwym kontekście słowa <i>reklama</i> - rozpoznaje przysłowia i związki frazeologiczne w hasłach reklamowych - zna środki językowe występujące w wypowiedziach reklamowych - tworzy poprawny językowo i stylistycznie tekst reklamowy	- operuje słownictwem związanym z reklamą - rozpoznaje aluzje literackie w hasłach reklamowych - określa funkcję różnych środków językowych w wypowiedziach o charakterze perswazyjnym - używa w tekście reklamowym bogatego języka i ciekawych rozwiązań graficznych	- redaguje bezbłędny językowo tekst reklamowy – oryginalny pod względem treści i stylu - tworzy slogany reklamowe, wykorzystując swobodnie konteksty kulturowe
Janusz Christa, <i>Kajtek i Koko w kosmosie</i> (fragment)	- określa na schemacie czasu życia i twórczości autora oraz czas zdarzeń przedstawionych w komiksie - opowiada o zdarzeniach - zna pojęcie <i>literatura fantastycznonaukowa</i>	- opisuje tytułowych bohaterów komiksu - wskazuje motywy wykorzystane w komiksie - objaśnia pojęcie <i>literatura fantastycznonaukowa</i>	- opisuje miejsca akcji poszczególnych fragmentów komiksu - określa problematykę utworów komiksowych - wyszukuje w tekście neologizmy - wskazuje rekwizyty charakterystyczne dla s.f.	- zwraca uwagę w prezentacji bohaterów na ich realistyczny lub fantastyczny charakter - określa funkcję neologizmów - wymyśla dalszy ciąg zdarzeń, utrzymując je w konwencji s.f.	- tworzy scenariusz filmowy w konwencji s.f. – oryginalny pod względem treści i stylu - twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat neologizmów i ich funkcji w literaturze s.f. w swoich wypowiedziach na temat świata przedstawionego komiksu

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Powtórzenie wiadomości o rzeczownikach	- rozpoznaje rzeczownik wśród innych części mowy - rozpoznaje formy liczb, przypadków i rodzajów rzeczownika - zna zasady pisowni rzeczowników własnych i pospolitych i stara się je stosować - wyodrębnia temat i końcówki rzeczownika	- odróżnia rzeczowniki własne od pospolitych - stosuje zasady pisowni rzeczowników własnych i pospolitych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - zna pojęcia <i>rzeczowniki żywotne</i> i <i>nieżywotne</i> oraz <i>rzeczowniki osobowe</i> i <i>nieosobowe</i> - tworzy poprawne formy przypadków rzeczownika w związkach wyrazowych - wie, od czego zależy końcówka odmienianego rzeczownika	- zapisuje poprawnie większość rzeczowników własnych i pospolitych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - rozpoznaje rzeczowniki żywotne i nieżywotne - rozpoznaje rzeczowniki osobowe i nieosobowe - określa przypadki rzeczownika wymagane przez podane czasowniki lub przyimki - wykorzystuje wiedzę o tym, że te same końcówki mogą wystąpić w różnych przypadkach rzeczownika	- zapisuje poprawnie rzeczowniki własne i pospolite - stosuje wiedzę o rzeczownikach osobowych i nieosobowych w odmianie rzeczownika - wykorzystuje wiedzę o odmianie rzeczowników w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych - wykorzystuje wiedzę na temat końcówek rzeczownika do poprawnego zapisu wyrazów	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia i odmiany rzeczowników oraz zasad ich pisowni
Stanisław Lem, <i>Bajka o maszynie cyfrowej, co ze smakiem walczyła</i>	- wyszukuje w tekście informacje dotyczące miejsca akcji - porządkuje zdarzenia w kolejności chronologicznej - wyszukuje w tekście neologizmy - wymienia wybrane cechy klasycznej baśni	- ustala czas akcji - wyszukuje informacje w tekście - wskazuje elementy komizmu w utworze - wymienia większość cech klasycznej baśni	- objaśnia, kim są bohaterowie tekstu - relacjonuje pojedynek maszyny i człowieka - wyjaśnia inwencję autora w tworzeniu neologizmów - wskazuje podobieństwa oraz różnice między baśnią i utworem Stanisława Lema	- tworzy notatkę encyklopedyczną - używa ze zrozumieniem słowa <i>absurd</i> - formułuje przesłanie utworu	- objaśnia intertekstualny charakter opowiadania - redaguje bezbłędne językowo opowiadanie s.f. inspirowane tekstem baśni – oryginalne pod względem treści i stylu

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Nietypowe rzeczowniki	- identyfikuje jako rzeczowniki wyrazy typu <i>setka, ósemka</i> - dostrzega trudności w tworzeniu form rzeczowników odmieniających się nietypowo	- rozpoznaje rzeczowniki oznaczające cechy i nazywające czynności - zna rzeczowniki odmieniające się tylko w liczbie pojedynczej lub tylko w liczbie mnogiej	- odmienia na dwa sposoby rzeczowniki typu <i>oko, ucho</i> – w zależności od znaczenia - tworzy poprawne formy większości rzeczowników o trudnej odmianie, użytych w ćwiczeniach	- wykorzystuje wiedzę o zmianach w temacie w odmianie niektórych rzeczowników - tworzy poprawne formy rzeczowników o trudnej odmianie, użytych w ćwiczeniach	- funkcjonalnie wykorzystuje swoją wiedzę na temat osobliwości w odmianie nietypowych rzeczowników - sprawnie posługuje się słownikiem poprawnej polszczyzny
Opowiadanie z dialogiem – rady dla piszących. Clive Staples Lewis, <i>Opowieści z Narnii. Księżę Kaspian</i> (fragment)	- prezentuje kilku bohaterów tekstu - łączy powieściowe zdarzenia w związku przyczynowo-skutkowe - zna pojęcie <i>fabuła</i> - zapisuje prosty dialog - przy niewielkim wsparciu nauczyciela pisze opowiadanie z dialogiem	- prezentuje wszystkich bohaterów tekstu i wyraża opinie na ich temat - wskazuje różne etapy rozwoju akcji - odróżnia fabułę od akcji - wyszukuje w tekście czasowniki oznaczające ruch - redaguje krótkie opowiadanie z dialogiem, korzystając z rad zamieszczonych w podręczniku	- wypowiada się na temat znaczenia bohaterów w tekście - omawia pojęcia dotyczące różnych elementów świata przedstawionego - rozpoznaje typy wypowiedzi we wskazanym fragmencie tekstu - redaguje opowiadanie z dialogiem i elementami opisu	- ocenia przebieg akcji - ocenia funkcję zdarzeń spoza czasu akcji - określa wpływ środków językowych na odbiór tekstu - redaguje rozbudowane, poprawne językowo, stylistycznie i kompozycyjnie opowiadanie z dialogiem i elementami opisu	redaguje bezbłędne językowo i kompozycyjnie opowiadanie z dialogiem – oryginalne pod względem treści i stylu
Pisownia wyrazów z rz i ż	- wyszukuje wyrazy z rz i ż w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - zna zasady pisowni rz i ż i stara się je stosować - korzysta ze słownika ortograficznego	stosuje zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów z rz i ż	zapisuje poprawnie większość wyrazów z rz i ż w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z rz i ż w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni rz i ż

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Zbigniew Herbert, <i>Pudełko zwane wyobraźnią</i>	- wypowiada się na temat tekstu, omawia wrażenia czytelnicze - zna pojęcie <i>adresat wiersza</i> - określa nastrój wiersza	- wymienia czynności kreujące kolejne elementy obrazu poetyckiego - określa osobę mówiącą oraz adresata wiersza - wykorzystuje pozawerbalne środki wyrazu do oddania nastroju w wierszu	- używa funkcjonalnie epitetów w opisie obrazu poetyckiego - opisuje osobę mówiącą i adresata wiersza - objaśnia przenośne znaczenia w wierszu	- przywołuje konteksty literackie w analizie i interpretacji utworu - określa rolę wyobraźni w odbiorze tekstu poetyckiego - wyjaśnia znaczenie obrazów poetyckich	tworzy tekst poetycki inspirowany wierszem Zbigniewa Herberta – oryginalny pod względem treści i formy
Stopniowanie przymiotników	- rozpoznaje przymiotnik wśród innych części mowy - określa liczbę i rodzaj przymiotników - zna stopnie przymiotnika - stopniuje przymiotniki	- wie, że przymiotnik dopasowuje swoją formę do określonego rzeczownika - określa przypadki przymiotników - wskazuje przymiotniki niepodlegające stopniowaniu	- łączy przymiotniki i rzeczowniki w poprawne związki wyrazowe - stosuje przymiotniki we właściwych kontekstach - objaśnia funkcję stopni przymiotnika	- funkcjonalnie używa związków przymiotnika z rzeczownikiem - prawidłowo stopniuje trudne formy przymiotników	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia, odmiany i stopniowania przymiotników oraz zasad ich pisowni
Pisownia wyrazów z <i>ch</i> i <i>h</i>	- wyszukuje wyrazy z <i>ch</i> i <i>h</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - zna zasady pisowni <i>ch</i> i <i>h</i> i stara się je stosować - korzysta ze słownika ortograficznego	stosuje zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów z <i>ch</i> i <i>h</i>	zapisuje poprawnie większość wyrazów z <i>ch</i> i <i>h</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z <i>ch</i> i <i>h</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni <i>ch</i> i <i>h</i>

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Rozdział 2. Wartości poszukiwane					
Św. Mateusz, <i>Przypowieść o talentach</i>	• czyta uważnie przypowieść • określa cechy i postawy bohaterów przypowieści • wie, że przypowieści nie należy odczytywać tylko na poziomie dosłownym	• odtwarza wydarzenia przedstawione w tekście • ocenia zachowanie Pana wobec sług • rozumie znaczenia słów i pojęć: <i>drugie dno, uniwersalny, prawdy moralne</i>	• określa nadawcę oraz odbiorcę przypowieści • analizuje problem winy i kary • przytacza i objaśnia przesłanie przypowieści • określa cechy fabuły przypowieści	• objaśnia znaczenia słowa <i>talent</i> • objaśnia przenośne znaczenia wybranych elementów świata przedstawionego • omawia przesłanie przypowieści w kontekście współczesnym	• omawia problematykę tekstu, odwołując się swobodnie do kontekstów historycznych i kulturowych • w sposób dojrzały i przemyślany komentuje zachowania bohaterów, uwzględniając motywy ich działania
Pisownia wyrazów wielką i małą literą	• wyszukuje wyrazy pisane wielką i małą literą w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach • zna zasady pisowni wyrazów wielką i małą literą i stara się je stosować • korzysta ze słownika ortograficznego	• stosuje zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów wielką i małą literą	• zapisuje poprawnie większość wyrazów wielką i małą literą w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	• zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy wielką i małą literą w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	• przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni wielką i małą literą
Stopniowanie przysłówków	• rozpoznaje przysłówek wśród innych części mowy • rozpoznaje związki przysłówka z czasownikiem • zna stopnie przysłówka • stopniuje przysłówki	• wie, od jakich części mowy są tworzone przysłówki • zestawia przysłówki o przeciwnym znaczeniu • wskazuje przysłówki niepodlegające stopniowaniu	• rozpoznaje związki przysłówka z przymiotnikiem lub przysłówkiem • objaśnia funkcję stopni przysłówka	• rozpoznaje wyrażenia przymiokowe w funkcji przysłówków • funkcjonalnie używa różnych stopni przysłówka w swoich wypowiedziach	• twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia i stopniowania przysłówków oraz zasad ich pisowni

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Jan Kochanowski, <i>Na zdrowie</i>	- czyta uważnie tekst fraszki, korzysta z przypisów - wymienia najważniejszą wartość przywołaną w tekście - umiejętnie korzysta ze słownika języka polskiego w celu objaśnienia wskazanego hasła - zna pojęcie <i>aluzja literacka</i>	- zna pojęcie <i>apostrofa</i> - opisuje hierarchię wartości uznawanych przez osobę mówiącą - objaśnia znaczenie słowa <i>klejnot</i> w kontekście wiersza - używa ze zrozumieniem związków frazeologicznych ze słowem <i>zdrowie</i>	- rozpoznaje apostrofę jako środek poetycki wskazujący adresata - rozpoznaje intencje nadawcy wypowiedzi lirycznej - porównuje poznane wcześniej fraszki z utworem Jana Kochanowskiego - rozpoznaje aluzję literacką w tekście inwokacji <i>Pana Tadeusza</i>	- objaśnia znaczenie epitetu użytego w apostrofie - wskazuje w utworze właściwe elementy schematu rozumowania - formułuje wniosek na temat różnorodności tematycznej fraszek - analizuje nawiązania w inwokacji <i>Pana Tadeusza</i> do fraszki Jana Kochanowskiego	- formułuje wniosek na temat różnorodności tematycznej fraszek - wyraża opinię na temat wartości zdrowia, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska
Typy liczebników	- rozpoznaje liczebniki wśród innych części mowy - odróżnia liczebniki główne od porządkowych	- wykorzystuje wiedzę o zależności form liczebnika od form określonego rzeczownika - rozpoznaje liczebniki zbiorowe, ułamkowe i nieokreślone	- wykorzystuje wiedzę na temat zależności form czasownika w roli orzeczenia od niektórych liczebników określających podmiot - stosuje poprawne formy liczebników	- używa poprawnych form liczebników w związkach wyrazowych - funkcjonalnie stosuje różne typy liczebników w swoich wypowiedziach	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia i funkcji różnych typów liczebników
Elżbieta Jodko-Kula, <i>Anka</i> (fragment)	- wyszukuje informacje w tekście - opowiada o zachowaniu tytułowej bohaterki - zna pojęcie <i>powieść społeczno-obyczajowa</i> - ogląda reprodukcje obrazów i czyta fragment wypowiedzi prasowej	- opisuje główną bohaterkę - ocenia zachowanie nastolatki - omawia relacje panujące między bohaterkami tekstu - rozumie znaczenie słów istotnych dla problematyki tekstu, np. <i>anoreksja</i>, <i>samoakceptacja</i>, <i>kompleksy</i>	- formułuje pytania do wywiadu z główną bohaterką - interpretuje słowa przytoczonej opinii - określa wpływ narracji na odbiór i zrozumienie tekstu - dostrzega związki pomiędzy tematyką obrazów i problematyką tekstu	- omawia problematykę tekstu - określa rolę bohaterki drugoplanowej w zdarzeniach i ocenia jej postawę - formułuje wypowiedź zawierającą refleksję na temat istoty i wartości piękna	- przedstawia własne stanowisko w związku z omawianym problemem, formułuje przemyślane, twórcze uwagi - formułuje refleksje na temat wartości piękna w formie swobodnego tekstu – oryginalnego pod względem treści i stylu

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Ignacy Krasicki, <i>Przyjaciele</i>	- zapisuje tytuły ilustracji w formie równoważników zdań - dostrzega uosobienia w tekście - umiejętnie korzysta ze słownika języka polskiego w celu objaśnienia wskazanego hasła - zna pojęcie <i>morał</i>	- przytacza właściwe fragmenty tekstu - wie, jaką funkcję pełni uosobienie w bajkach - ocenia postępowanie bohaterów - formułuje pouczenie wynikające z utworu	- przekształca wypowiedzi bohaterów na współczesną wersję językową - poprawnie dopasowuje epitety i określenia dotyczące poszczególnych bohaterów - zna pojęcie <i>ironia</i> - uogólnia przesłanie tekstu za pomocą przysłówia	- proponuje interpretację głosową kwestii wypowiedzianych przez bohaterów tekstu - wskazuje fragment tekstu o charakterze podsumowania - dostrzega ironiczny charakter epitetu <i>serdeczny</i> - formułuje poprawną i bogatą językowo wypowiedź zawierającą opinię na temat przyjacieli	tworzy scenariusz krótkiego filmu inspirowanego bajką Ignacego Krasickiego – oryginalny pod względem treści i stylu
Trudne formy liczebnika	- odróżnia liczebniki proste od złożonych - dostrzega trudności w zakresie odmiany niektórych liczebników	wykorzystuje wiedzę o budowie liczebników złożonych do poprawnego ich zapisu	wykorzystuje wiedzę o odmianie liczebników prostych i złożonych w wypowiedziach ustnych oraz pisemnych	poprawnie odmienia liczebniki wielowyrazowe	poprawnie używa w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych trudnych form liczebników
Ignacy Krasicki, <i>Lew pokorny, Szczur i kot, Wół i mrówka, Żółw i mysz, Malarze, Mądry i głupi</i>	- dostrzega komizm w bajkach - wie, że w bajkach zwierzęta uosabiają cechy ludzkie - zna pojęcie <i>kontrast</i> - rozpoznaje bajkę wśród innych tekstów literackich - omawia morał wybranej bajki	- zna pojęcie <i>komizm</i> - określa cechy charakteru bohaterów zwierzęcych w bajkach - wskazuje w bajkach elementy zestawione na zasadzie kontrastu - wskazuje różnice pomiędzy bajką i baśnią	- objaśnia, na czym polega komizm w wybranych bajkach - objaśnia pojęcie <i>alegoria</i> - używa skonstruowanych epitetów w wypowiedzi na temat bajek - wskazuje cechy bajki na przykładzie wybranych utworów Ignacego Krasickiego	- rozpoznaje różne rodzaje komizmu - wskazuje przykłady alegorii w tekstach bajek - objaśnia funkcję kontrastu w bajkach - wyjaśnia, na czym polega dydaktyczny charakter bajek	wyraża opinię na temat wartości przedstawionych w bajkach Ignacego Krasickiego, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska
Zaimki i ich znaczenie	- zna pojęcie <i>zaimek</i> - rozpoznaje niektóre zaimki wśród innych części mowy	- wie, że funkcją zaimków jest zastępowanie innych części mowy - stosuje poprawne formy zaimków odmiennych	rozpoznaje zaimki ze względu na część mowy, którą zastępują	funkcjonalnie stosuje różne typy zaimków w swoich wypowiedziach	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia i odmiany różnych grup zaimków oraz zasad ich pisowni

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Trudne formy zaimków	wie, że zaimki osobowe mogą mieć formy krótsze i dłuższe	wykorzystuje wiedzę o sytuacjach, w których należy używać krótszych i dłuższych form zaimków	rozpoznaje zaimki ze względu na funkcję, jaką pełnią	wykorzystuje wiedzę o funkcjach zaimków w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych	poprawnie używa w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych trudnych form zaimków różnych typów
Streszczenie – rady dla piszących. Ignacy Krasicki, <i>Czapla, ryby i rak</i> , <i>Kruk i lis</i>	- odróżnia w tekście informacje ważne od informacji drugorzędnych - podejmuje próby przekształcenia zdań złożonych na pojedyncze oraz zastępowania słów i wyrażeń szczegółowych ogólnymi - przy niewielkim wsparciu nauczyciela pisze streszczenie	- sporządza plan najważniejszych zdarzeń - przekształca zdania złożone na pojedyncze oraz zastępuje słowa i wyrażenia szczegółowe ogólnymi - redaguje streszczenie, korzystając z rad w podręczniku	- wyciąga wnioski na temat przyczyn i skutków zdarzeń w bajce - uogólnia przesłanie bajki za pomocą trafnie dobranego przysłowia - redaguje poprawne językowo i stylistycznie streszczenie	- używa ze zrozumieniem słów <i>manipulacja</i> i <i>hipokryzja</i> w wypowiedzi na temat działań głównej bohaterki - wie, jaka jest funkcja stylistyczna przekształceń składowych i leksykalnych - redaguje zwarte, poprawne językowo i stylistycznie streszczenie	redaguje bezbłędne językowo oraz formalnie streszczenie – oryginalne pod względem treści i stylu
Przymyki	- rozpoznaje przyimek wśród innych części mowy - rozpoznaje przymyki proste i złożone - wie, jak jest zbudowane wyrażenie przymikowe	- tworzy przymyki złożone - wie, że przymyki wymagają użycia odpowiedniego przyimka rzeczownika - rozpoznaje przymyki funkcyjne tylko w wyrażeniach przymikowych	- używa poprawnych wyrażeń przymikowych do określenia relacji przestrzennych, czasowych oraz innych zależności - odróżnia wyrażenia funkcyjne jak przyimek od wyrażeń w funkcji przysłowka	- poprawnie zapisuje przymyki złożone - poprawnie zapisuje wyrażenia przymikowe - funkcjonalnie stosuje wyrażenia przymikowe w swoich wypowiedziach	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia przymików, wyrażeń przymikowych oraz ich funkcji

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Pisownia przyimków i wyrażeń przyimkowych	- wyszukuje wyrażenia przyimkowe i przyimki złożone w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - dostrzega trudności ortograficzne w zakresie łącznej i rozdzielnej pisowni przyimków złożonych i wyrażeń przyimkowych - korzysta ze słownika ortograficznego	zna zasady dotyczące łącznej i rozdzielnej pisowni przyimków złożonych i wyrażeń przyimkowych i stara się je stosować	stosuje zasady łącznej i rozdzielnej pisowni przyimków złożonych i wyrażeń przyimkowych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	poprawnie zapisuje przyimki złożone i wyrażenia przyimkowe w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni łącznej i rozdzielnej przyimków złożonych i wyrażeń przyimkowych
Spójniki	- zna pojęcie <i>spójnik</i> - rozpoznaje niektóre spójniki wśród innych części mowy	wskazuje spójniki, przed którymi zasadniczo nie stawia się przecinków	objaśnia funkcję spójników w zdaniach pojedynczych i złożonych	funkcjonalnie używa spójników w swoich wypowiedziach	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia spójników oraz ich funkcji w zdaniach pojedynczych i złożonych
Adam Mickiewicz, <i>Powrót taty</i>	- dopasowuje fragmenty tekstu do ilustracji - objaśnia czas zdarzeń przywołanych przez jednego z bohaterów - przedstawia bohaterów - wyodrębnia wypowiedzi bohaterów - rozpoznaje typy zdań wypowiedzianych przez bohaterów ballady	- odtwarza główne wydarzenia utworu - dostrzega różnicę między czasem akcji a czasem przywołanych wcześniejszych zdarzeń - opisuje zachowanie skontrastowanych postaci - zna pojęcie <i>monolog</i>	- porządkuje wydarzenia według podanego schematu - zna pojęcie <i>retrospekcja</i> - objaśnia przemianę bohatera - nazywa uczucia i emocje eksponowane w wypowiedziach postaci	- charakteryzuje sposób prowadzenia narracji - określa funkcję retrospekcji w omawianym utworze - omawia wartości wyeksponowane w tekście - przestrzega zasad interpunkcji w zapisie cytowanych wypowiedzi	opracowuje scenariusz inscenizacji ballady Adama Mickiewicza – oryginalny pod względem treści i stylu

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Juliusz Słowacki, <i>W pamiętniku Zofii Bobrówny</i>	• czyta uważnie tekst, notatkę biograficzną oraz przypisy • określa uczucia osoby mówiącej • porównuje poetycki obraz ojczyzny z dziełami malarskimi • recytuje tekst wiersza	• wskazuje autora, osobę mówiącą oraz adresatkę wiersza • określa uczucia osoby mówiącej za pomocą wyrazów bliskoznacznych • wskazuje zdrobnienia i określa ich funkcję • recytuje tekst wiersza, podkreśla głosem ważne słowa	• analizuje wiersz, uwzględniając kontekst biograficzny • rozpoznaje środki stylistyczne tworzące obrazy poetyckie • objaśnia, czym dla poety była ojczyzna • artykułuje poprawnie głoski podczas recytacji • recytuje tekst, podkreślając odpowiednią modulacją nastrój wiersza	• interpretuje prośbę skierowaną do adresatki wiersza na poziomie przenośnym • używa ze zrozumieniem słów <i>nostalgia</i>, <i>idealizacja</i> w odniesieniu do wypowiedzi lirycznej • określa funkcję przypisywaną przyrodzie w wierszu • głosowo interpretuje tekst, stosując odpowiednie tempo i intonację w zależności od treści	• opracowuje projekt organizacyjny wystawy fotograficznej dotyczącej małej ojczyzny • redaguje bezbłędny językowo wpis do pamiętnika – oryginalny pod względem treści i stylu
Joanna Rudniańska, <i>Kotka Brygidy</i> (fragment)	• objaśnia, kim jest główna bohaterka utworu • dostrzega dwie różne przestrzenie w tekście literackim • przedstawia rodzinę dziewczynki • omawia reakcję bohaterki na ulubiony prezent	• podaje informacje na temat czasu i miejsca akcji • wyszukuje w tekście właściwe cytaty • przedstawia opinie rodziców o jednym z członków rodziny • objaśnia reakcję bohaterki na prezent	• określa przyczyny stanu emocjonalnego głównej bohaterki • omawia znaczenie domu dla młodej bohaterki • objaśnia, czym była volkslista i czym skutkowało jej podpisanie • wypowiada się na temat wojny w kontekście zachowań i refleksji bohaterów powieści	• analizuje sposób ukazania motywu literackiego w powieści • wykazuje się wiedzą na temat realiów czasu wojny na podstawie poznanych wcześniej tekstów • ocenia postawę ojca wobec propozycji podpisania volkslisty • interpretuje obraz o tematyce wojennej	• przedstawia własne stanowisko w związku z omawianym problemem, formułuje przemyślane, twórcze uwagi • wykonuje oryginalny pod względem treści plakat antywojenny

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Pisownia <i>nie</i> z różnymi częściami mowy	- wyszukuje wyrazy z <i>nie</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - zna zasady pisowni <i>nie</i> z rzeczownikami, czasownikami, przymiotnikami, przysłówkami, liczebnikami i zaimkami i stara się je stosować - korzysta ze słownika ortograficznego	stosuje zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów z <i>nie</i> z różnymi częściami mowy	zapisuje poprawnie większość wyrazów z <i>nie</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z <i>nie</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni <i>nie</i> z różnymi częściami mowy
Tadeusz Różewicz, <i>Przepaść</i>	- wyszukuje informacje na temat bohaterki wiersza - podaje skojarzenia z wyrazem <i>przepaść</i> - określa znaczenie gestu podania ręki - zna pojęcie <i>sytuacja liryczna</i> - rozpoznaje wiersz biały	- podaje informacje na temat bohaterki wiersza - dopasowuje pojęcia do dwóch przestrzeni literackich w wierszu - analizuje uczucia przeżywane przez bohaterkę wiersza - wskazuje część wiersza ujawniającą obecność osoby mówiącej - zna cechy wiersza białego	- wyodrębnia obrazy ukazujące świat z wiersza - objaśnia różnice między przestrzeniami w wierszu - przedstawia uczucia przeżywane przez bohaterkę - objaśnia pojęcie <i>sytuacja liryczna</i> w odniesieniu do wiersza Tadeusza Różewicza - analizuje budowę wiersza	- opisuje obrazy poetyckie z wiersza i nadaje im tytuły - objaśnia znaczenia przenośni poetyckich - przedstawia refleksje na temat problemu poruszanego w utworze - określa wartości istotne dla osoby mówiącej - proponuje interpretację głosową utworu	- formuluje refleksje na temat problemu poruszonego w wierszu w formie swobodnego tekstu – oryginalnego pod względem treści i stylu - objaśnia związki między formą formalną i znaczeniową tekstu

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Rozdział 3. Małe filozofowanie					
Isaac Bashevis Singer, <i>Dzień, w którym się zgubiłem</i> (fragment)	- redaguje ogłoszenie na temat bohatera - zapisuje rozmowę na temat usposobienia i zwyczajów bohatera - wie, czym zajmuje się filozofia	- opowiada o zdarzeniach - wie, że bohaterowie mogą być charakteryzowani bezpośrednio lub pośrednio - wskazuje w tekście pytania o charakterze filozoficznym	- porządkuje relacje na temat bohatera - rozpoznaje cechy bohatera na podstawie charakterystyki pośredniej - formułuje pytania o charakterze filozoficznym	- podsumowuje zdarzenia z tekstu za pomocą właściwego przysłowia - opisuje bohatera, wprowadzając elementy charakterystyki bezpośredniej i pośredniej - formułuje pytania dotyczące znaczenia i sensu twierdzeń filozoficznych	- redaguje bezbłędne językowo ogłoszenie – oryginalne pod względem treści i stylu - przedstawia własne stanowisko w związku z omawianym problemem, formułuje przemyślane, twórcze uwagi
Powtórzenie wiadomości o wypowiedzeniach	- tworzy różne typy wypowiedzeń - stosuje wypowiedzenia oznajmujące, rozkazujące, pytające w zależności od celu wypowiedzi - odróżnia zdanie od wypowiedzenia bez osobowej formy czasownika	- wie, że wypowiedzenie wykrzyknikowe służy podkreśleniu ekspresji wypowiedzi - rozpoznaje równoważniki zdań - odróżnia zdanie pojedyncze od zdania złożonego	- wykorzystuje wiedzę o odmianie wyrazów do tworzenia poprawnych wypowiedzeń - wykorzystuje funkcjonalnie równoważniki zdań w swoich wypowiedziach	- celowo wykorzystuje różne typy wypowiedzeń do osiągnięcia zamierzonych efektów - wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzeń w interpretacji tekstów poetyckich	świadomie i swobodnie stosuje wiedzę na temat różnych typów wypowiedzeń w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych
Michel Piquemal, <i>Drogocenna perła</i>	- streszcza historię przedstawioną w tekście - wypowiada swoje zdanie na temat wartości bogactwa	- rozpoznaje i nazywa uczucia bohatera - wskazuje przysłowie oddające sens opowieści - rozpoznaje niektóre cechy przypowieści w omawianym utworze	- rozpoznaje symboliczne znaczenie perły - uzasadnia swoje zdanie na temat bogactwa odpowiednio dobranymi argumentami	- wskazuje przesłanie utworu - omawia cechy przypowieści w odniesieniu do tekstu o perle	wyraża własny punkt widzenia na temat wartości materialnych i niematerialnych, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Orzeczenia czasownikowe i imienne	- rozpoznaje w zdaniu orzeczenie - wie, że funkcję orzeczenia w zdaniu pełni najczęściej czasownik w formie osobowej - zna pojęcie <i>orzeczenie czasownikowe</i> - zna pojęcie <i>orzeczenie imienne</i>	- rozpoznaje orzeczenie czasownikowe w zdaniu - wie, jak jest zbudowane orzeczenie imienne - rozpoznaje orzeczenie imienne w zdaniu	- rozpoznaje orzeczenia utworzone przez wyrazy typu <i>trzeba, można, należy, warto</i> z towarzyszącym im bezokolicznikiem - nazywa części mowy występujące w funkcji orzecznika	- funkcjonalnie i poprawnie używa w zdaniu orzeczenia czasownikowego, imiennego oraz orzeczenia z wyrazami typu <i>trzeba, można, należy, warto</i> - wykorzystuje wiedzę o różnych typach orzeczeń do tworzenia tekstów poprawnych językowo oraz stylistycznie	twórczo i swobodnie wykorzystuje wiedzę na temat różnych typów orzeczeń oraz funkcji tych części zdania w wypowiedzeniach
Krzysztof Lisowski, <i>Stworzenie świata</i>	- wskazuje w wierszu epitety, uosobienia, przenośnie - wskazuje rozmieszczenie w przestrzeni różnych elementów świata poetyckiego - opisuje zachowanie dziecka ukazanego w wierszu - przypomina cechy wiersza wolnego, białego, ciągłego, stroficznego	- wymienia elementy obrazu poetyckiego i opisuje sytuację liryczną - wyjaśnia tytuł wiersza - określa doznania osoby mówiącej w wierszu - rozpoznaje typ omawianego wiersza	- określa funkcję środków stylistycznych zastosowanych w wierszu - objaśnia znaczenie przenośni - wskazuje w wierszu cechy dziecięcego spojrzenia na świat - opisuje obraz Williama Blake'a	- porównuje kolejne obrazy poetyckie z biblijnym opisem stworzenia świata - omawia symboliczne znaczenie umiejscowienia dziecka w centrum poetyckiego świata - interpretuje zachowanie dziecka ukazanego w wierszu - uwzględnia w swojej wypowiedzi na temat obrazu analogię między dziełem malarskim i poetyckim	- objaśnia związki między budową wiersza i jego warstwą znaczeniową - opracowuje scenariusz spektaklu pantomimicznego inspirowanego opowieścią o stworzeniu świata
Rodzaje podmiotów	- rozpoznaje w zdaniu podmiot - zna pojęcie <i>podmiot gramatyczny</i> - zna pojęcia <i>podmiot szeregowy</i> i <i>podmiot towarzyszący</i>	- zna pojęcie <i>podmiot logiczny</i> - zna pojęcie <i>podmiot domyślny</i> - wie, że w funkcji podmiotu występują rzeczowniki oraz inne części mowy w funkcji rzeczownikowej	- rozpoznaje sytuacje, w których należy użyć podmiotu logicznego - rozumie funkcję stylistyczną podmiotu domyślnego - rozpoznaje zdania bezpodmiotowe	- rozpoznaje różne typy podmiotów w zdaniach - funkcjonalnie i poprawnie używa różnych typów podmiotów w zdaniach	twórczo i swobodnie wykorzystuje wiedzę na temat różnych typów podmiotów oraz funkcji tych części zdania w wypowiedzeniach

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
List oficjalny – rady dla piszących. <i>Dekalog św. Franciszka</i>	• czyta <i>Dekalog św. Franciszka</i> i analizuje jego treść • czyta informacje o św. Franciszku • rozpoznaje oficjalną i nieoficjalną sytuację komunikacyjną • zna budowę i wyznaczniki listu oficjalnego • przy niewielkim wsparciu nauczyciela pisze list oficjalny	• uogólnia treść zapisów kolejnych punktów <i>Dekalogu</i> w formie tytułów • wykorzystuje informacje o postaci św. Franciszka w analizie dzieła malarskiego • wie, w jakich sytuacjach komunikacyjnych używać języka oficjalnego • zapisuje poprawnie datę dzienną • redaguje list oficjalny, korzystając z rad w podręczniku	• określa odbiorcę słów św. Franciszka • wymienia osoby żyjące współcześnie, kierujące się w życiu filozofią franciszkańską • objaśnia pojęcia <i>język oficjalny</i> i <i>język nieoficjalny</i> • analizuje budowę regulaminu • redaguje list oficjalny, poprawny formalnie, językowo i stylistycznie	• określa intencję wypowiedzi sformułowanej w formie dekalogu • analizuje współczesną rzeczywistość przez pryzmat filozofii franciszkańskiej • rozpoznaje sformułowania charakterystyczne dla języka oficjalnego • formułuje zasady dotyczące zapisu informacji w punktach • redaguje zwięzły list oficjalny, poprawny językowo i stylistycznie	• redaguje bezbłędny językowo oraz formalnie list oficjalny – oryginalny pod względem treści i stylu
Pisownia końcówek <i>-i, -ii, -ji</i>	• wyszukuje wyrazy z końcówkami <i>-i, -ii, -ji</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach • korzysta ze słownika ortograficznego	• stosuje zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów z końcówkami <i>-i, -ii, -ji</i>	• zapisuje poprawnie większość wyrazów z końcówkami <i>-i, -ii, -ji</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	• zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z końcówkami <i>-i, -ii, -ji</i> i w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	• przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni końcówek <i>-i, -ii, -ji</i>
Przydawki	• rozpoznaje w zdaniu przydawki wyrażone przymiotnikami • zna funkcję składniową przydawki	• buduje poprawne związki wyrazowe z przydawkami • wie, jakimi częściami mowy może być wyrażona przydawka	• rozpoznaje w zdaniu przydawki wyrażone różnymi częściami mowy • rozumie zależność szyku przydawki i jej znaczenia	• celowo i funkcjonalnie wykorzystuje przydawki w swoich wypowiedziach • funkcjonalnie używa różnorodnych przydawek w opisie dzieła sztuki	• twórczo i swobodnie wykorzystuje wiedzę na temat przydawek oraz funkcji tych części zdania w wypowiedzeniach

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Jan Twardowski, <i>Prawda</i>	- wypowiada się na temat tekstu, omawia wrażenia czytelnicze - wskazuje powtarzające się fragmenty wiersza - wie, że prawda jest uniwersalną wartością	- wyodrębnia różne prawdy przywołane w wierszu - określa funkcję powtarzających się słów w wierszu - używa frazeologizmów ze słowem <i>prawda</i>	- wskazuje środki stylistyczne użyte do opisu prawdy - objaśnia metaforyczne porównanie - zna pojęcie <i>anafora</i> - rozważa znaczenie wartości prawdy w stosunkach międzyludzkich	- opisuje różne typy prawdy z wiersza za pomocą blisko znacznych określeń - wskazuje sytuacje życiowe, które można skomentować słowami z wiersza - objaśnia funkcję anafory w odniesieniu do omawianego tekstu - używa ze zrozumieniem słowa <i>dogmat</i>	- przedstawia własne stanowisko w związku z omawianym problemem, formułuje przemyślane, twórcze uwagi - redaguje bezbłędne językowo opowiadanie – oryginalne pod względem treści i stylu
Dopełnienia	- rozpoznaje w zdaniu dopełnienia wyrażone rzeczownikami - zna funkcję składniową dopełnienia	- buduje poprawne związki wyrazowe z dopełnieniami - wie, jakimi częściami mowy mogą być wyrażone dopełnienia	- rozpoznaje w zdaniu dopełnienia wyrażone różnymi częściami mowy - rozumie zależność między stroną czynną i bierną zdania a funkcją dopełnienia	- rozpoznaje dopełnienia wyrażone czasownikiem w bezokoliczniku - określa formę dopełnienia w zdaniach twierdzących i przeczących - celowo i funkcjonalnie wykorzystuje dopełnienia w swoich wypowiedziach	twórczo i swobodnie wykorzystuje wiedzę na temat dopełnień oraz funkcji tych części zdania w wypowiedzeniach
Irena Jurgielewiczowa, <i>Inna?</i> (fragment)	- porządkuje informacje dotyczące miejsc akcji - uzupełnia schemat drzewka decyzyjnego - cytuje fragmenty opisujące zachowanie bohaterki - wie, co jest tematem powieści psychologicznej - określa winę bohaterki	- przedstawia główną bohaterkę tekstu - wskazuje zewnętrzne objawy emocji przeżywanych przez bohaterkę i nazywa jej uczucia - analizuje czas narracji powieści - uczestniczy aktywnie w dyskusji na temat przestrzegania zasad moralnych	- opowiada o sytuacji bohaterki - opisuje zdarzenia z punktu widzenia bohatera obserwującego sytuację - formułuje argumenty dla oskarżyciela i obrońcy bohaterki - używa ze zrozumieniem słowa <i>etyka</i>	- uzupełnia informacje o bohaterce opisem jej wrażeń i nastroju - określa motywy zachowania chłopaka i ocenia jego postępowanie - określa funkcję zastosowania narracji w czasie teraźniejszym - formułuje przemyślane argumenty w dyskusji	- wyraża przemyślane opinie na temat postępowania bohaterki, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska - redaguje kodeks postępowania – oryginalny pod względem treści i stylu

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Rodzaje okoliczników	- rozpoznaje w zdaniu okoliczniki czasu, miejsca i sposobu - zna funkcję składniową okoliczników	- buduje poprawne związki wyrazowe z okolicznikami - wie, jakimi częściami mowy mogą być wyrażone okoliczniki	- rozpoznaje w zdaniu okoliczniki celu i przyczyny - nazywa części mowy, którymi są wyrażone okoliczniki	funkcjonalnie używa okoliczników różnego typu w swoich wypowiedziach	twórczo i swobodnie wykorzystuje wiedzę na temat różnych typów okoliczników oraz funkcji tych części zdania w wypowiedzeniach
Bolesław Prus, <i>Z legendy dawnego Egiptu</i>	- wymienia wszystkich bohaterów tekstu - analizuje rozwój zdarzeń, wskazuje kolejne elementy akcji - wskazuje najważniejszy przedmiot w tekście - przyciąga z tekstu fragmenty opisujące faraona	- odczytuje i objaśnia informację podaną w tytule utworu - dostrzega szczególny sposób konstrukcji zdarzeń i ukazuje ich przebieg na schemacie - wie, jaką funkcję pełni symbol w utworze literackim - opisuje następcę tronu i wyraża opinię o nim	- określa wpływ tytułu opowiadania na odczytanie tekstu - relacjonuje okoliczności powstawania edyktów - określa symboliczne znaczenia pierścienia oraz ukąszenia pająka - porównuje styl rządzenia obu władców - zna pojęcie <i>nowela</i>	- rozpoznaje w świecie przedstawionym utworu elementy charakterystyczne dla starożytnego Egiptu - analizuje kolejność odrzucania edyktów - omawia sens zdania otwierającego i zamykającego tekst - określa szanse i zagrożenia związane z polityką obu władców - wskazuje cechy noweli na podstawie utworu Bolesława Prusa	- przedstawia własne stanowisko w związku z omawianym problemem, formułuje przemyślane, twórcze uwagi - formułuje na podstawie tekstu wnioski o charakterze ogólnym, dotyczące uniwersalnych wartości etycznych
Analiza zdania pojedynczego	- rozpoznaje funkcje składniowe wyrazów użytych w wypowiedzeniach (<i>podmiot, orzeczenie, przydawka, dopełnienie, okolicznik</i>) - przedstawia na wykresie zależności logiczne między wyrazami	- wskazuje w związkach wyrazowych wyrazy określające - wymienia pytania, na które odpowiadają wyrazy określające	- analizuje związki logiczne między wyrazami, wykorzystując odpowiednie schematy - używa ze zrozumieniem pojęć: <i>podmiot, orzeczenie, przydawka, okolicznik, dopełnienie</i> podczas analizy składniowej zdania	- objaśnia związki wyrazowe i strukturę zdania, wykorzystując odpowiednie schematy i notatki graficzne - używa funkcjonalnie nazw wszystkich części zdania podczas jego analizy składniowej	- twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat związków wyrazowych w zdaniu - przedstawia oryginalne wskazówki ułatwiające innym uczniom analizę budowy zdania pojedynczego

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Adam Ziemiański, <i>Z synem w oknie</i>	- opisuje sytuację z wiersza - określa nastrój utworu - podaje dosłowne i przenośne znaczenia wyrazu <i>droga</i> - analizuje budowę wiersza	- wskazuje osobę mówiącą i adresata wypowiedzi - określa, w jakim znaczeniu użyto w wierszu rzeczownika <i>droga</i> - wskazuje elementy budowy wiersza wpływające na jego melodyjność	- określa wpływ przenośni użytych w tekście na nastrój wiersza - omawia motyw butów siedmiomilowych w literaturze - formułuje w imieniu osoby mówiącej wskazówki dotyczące życia	- objaśnia przenośne znaczenia określonych użytych w tekście - określa funkcję motywu butów siedmiomilowych w wierszu - wypowiada się na temat wartości ważnych w życiu	- analizuje tekst na poziomie metaforycznym - funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat różnych środków stylistycznych podczas analizy i interpretacji wiersza
Zdania podrzędnie złożone	- zna pojęcie <i>zdanie podrzędnie złożone</i> - ze zdań pojedynczych tworzy zdania podrzędnie złożone	- objaśnia pojęcie <i>zdanie podrzędnie złożone</i> na przykładach - wymienia pytania, na które odpowiadają zdania składowe	stosuje zasady interpunkcji dotyczące łączenia zdań składowych w zdaniach podrzędnie złożonych	- poprawnie przekształca zdania pojedyncze na zdania podrzędnie złożone odpowiednio do przyjętego celu - funkcjonalnie tworzy zdania podrzędnie złożone w swoich wypowiedziach	świadomie i swobodnie stosuje wiedzę na temat zdań podrzędnie złożonych w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych
Zdania współrzędnie i podrzędnie złożone	- rozpoznaje zdania współrzędnie złożone - zna najczęściej używane spójniki w zdaniach współrzędnie złożonych - rozpoznaje zdania podrzędnie złożone	- zna cztery typy zdań współrzędnie złożonych: łączne, rozłączne, przeciwstawne i wynikowe - odróżnia treści przekazywane przez zdania współrzędnie złożone różnego typu - objaśnia sposób łączenia zdań składowych w zdaniu złożonym	- przedstawia zależności między zdaniami składowymi w zdaniach współrzędnie złożonych, używając wykresów - przedstawia zależności między zdaniami składowymi w zdaniach podrzędnie złożonych, używając wykresów - stosuje zasady interpunkcji dotyczące łączenia zdań złożonych różnego typu	- poprawnie przekształca zdania złożone na zdania pojedyncze odpowiednio do przyjętego celu - funkcjonalnie tworzy zdania współrzędnie i podrzędnie złożone różnego typu - zapisuje zdania złożone zgodnie z zasadami interpunkcji	świadomie i swobodnie stosuje wiedzę na temat różnych typów zdań złożonych w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Zasady użycia znaków interpunkcyjnych	• stosuje funkcjonalnie kropkę, znak zapytania i wykrzyknik na końcu wypowiedzi • zna zasady dotyczące użycia przecinka w zdaniu pojedynczym oraz złożonym i stara się je stosować • dostrzega trudności w zakresie użycia dwukropka, nawiasu i cudzysłowu • korzysta ze słownika ortograficznego	• stosuje poznane zasady użycia przecinka w zdaniu pojedynczym i złożonym • stara się stosować zasady dotyczące użycia dwukropka, nawiasu i cudzysłowu	• poprawnie stawia przecinki w zdaniach pojedynczych i złożonych • stosuje zasady dotyczące użycia dwukropka, nawiasu i cudzysłowu	• poprawnie używa dwukropka, nawiasu i cudzysłowu	• twórczo wykorzystuje w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych wiedzę na temat funkcji znaków interpunkcyjnych na końcu wypowiedzi • twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje w swoich wypowiedziach pisemnych wiedzę na temat różnych funkcji nawiasu, dwukropka i cudzysłowu • twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje w swoich wypowiedziach pisemnych wiedzę na temat użycia przecinków w zdaniach pojedynczych i złożonych
Eric-Emmanuel Schmitt, <i>Oskar i pani Róża</i> (fragment)	• podaje informacje na temat głównego bohatera utworu • przedstawia w punktach treść listów pisanych przez tytułowego bohatera • omawia relacje chłopca z rodzicami	• opisuje miejsce zdarzeń • objaśnia powód pisania listów • wskazuje najboleśniej przeżycie bohatera	• opisuje samopoczucie bohatera i jego nastroje • określa temat utworu • ocenia zachowanie lekarza wobec pacjenta, wskazuje pozytywne i negatywne skutki postępowania doktora	• określa stosunek bohatera do otaczającej go rzeczywistości • stawia pytania zainspirowane omawianym tekstem • cytuje fragmenty tekstu ukazujące różne uczucia, emocje i stany bohaterów	• przedstawia własne stanowisko w związku z omawianym problemem, formułuje przemyślane, twórcze uwagi • wyraża opinię na temat postępowania bohaterów, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Rozdział 4. Piękno uchwycone					
Jerzy Harasymowicz, <i>W marcu nad ranem</i>	- przycacza epitety z wiersza - wyszukuje porównania dotyczące zwierząt - zna pojęcie <i>obraz poetycki</i>	- wymienia elementy krajobrazu z wiersza - wskazuje przenośnie mające charakter ożywienia - określa cechy obrazu poetyckiego	- nadaje tytuły kolejnym zwrotkom wiersza - objaśnia znaczenie przenośni - rozumie wpływ środków językowych na charakter obrazu poetyckiego	- wybiera epitety najlepiej oddające istotę opisywanych obiektów - podpisuje ilustracje trafnie dobranymi metaforami - objaśnia pojęcie <i>obraz poetycki</i> w odniesieniu do omawianego tekstu	- analizuje tekst na poziomie metaforycznym - funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat różnych środków stylistycznych podczas analizy i interpretacji wiersza
Słowniki poprawnej polszczyzny i frazeologiczny	- samodzielnie korzysta z informacji zawartych w słowniku ortograficznym, słowniku języka polskiego oraz wyrazów bliskoznacznych - zna funkcje słownika frazeologicznego oraz słownika poprawnej polszczyzny	- korzysta ze słownika wyrazów obcych - zna budowę słownika frazeologicznego oraz słownika poprawnej polszczyzny - objaśnia znaczenia wybranych związków frazeologicznych	korzysta ze słownika frazeologicznego oraz słownika poprawnej polszczyzny	korzysta z różnych typów słowników – odpowiednio do potrzeb	sprawnie posługuje się słownikami poprawnej polszczyzny i frazeologicznym, korzystając swobodnie ze skrótów, odsyłaczy i innych informacji
Bożena Fabiani, <i>Moje gawędy o sztuce</i> (fragment)	- zaznacza na osi czasu okres życia artysty - nazywa swoje reakcje po obejrzeniu reprodukcji dzieł malarskich - rozpoznaje w tekście zgrubienia - wyszukuje w tekście informacje pozwalające naszkicować postać	- przycacza z tekstu fakty dotyczące życia i twórczości malarza - przedstawia swoją opinię na temat prezentowanych dzieł malarskich - wie, jaka jest funkcja zgrubień - funkcjonalnie przekształca tekst	- określa stanowisko autorki wobec dzieł malarza - wyraża swoje zdanie na temat opinii o dziełach malarza zaprezentowanej w tekście - omawia pojęcie <i>zgrubienie</i>, odwołując się do przykładów z tekstu - dostrzega elementy karykaturalne w dziele malarskim	- wskazuje w tekście wyrazy oceniające - używa ze zrozumieniem wyrazów <i>subiektywny, obiektywny, pejoratywny</i> - przycacza z tekstu słowa wyrażające negatywne emocje	- wyraża opinię na temat dzieła sztuki, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska - objaśnia na podstawie informacji w przypisach funkcje karykatury i groteski - twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje umiejętności językowe oraz wiedzę na temat różnych form ekspresji słownej

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Powtórzenie wiadomości o głoskach i literach	- dzieli wyrazy na głoski i litery - wykorzystuje znajomość alfabetu w praktyce - odróżnia spółgłoski od samogłosek	- rozpoznaje wyrazy dźwiękonaśladowcze - podaje przykłady wyrazów o różnej liczbie liter i głosek - rozpoznaje spółgłoski dźwięczne i bezdźwięczne oraz twarde i miękkie	- poprawnie oznacza większość głosek miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych w wyrazach użytych w ćwiczeniach - poprawnie zapisuje wyrazy z podanymi grupami samogłosek i spółgłosek	- funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat liter i głosek w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych - wykorzystuje inne formy wyrazu lub wyrazy pokrewne do uzasadnienia pisowni głosek dźwięcznych	swobodnie i twórczo wykorzystuje posiadaną wiedzę na temat głosek i liter w różnych sytuacjach problemowych
Irving Stone, <i>Udręka i ekstaza</i> (fragment)	- przedstawia najistotniejsze informacje dotyczące okoliczności powstania rzeźby oraz jej autora - opowiada o kolejnych etapach pracy nad posągami - odróżnia postać historyczną od postaci fikcyjnej	- opowiada o przygotowaniach do stworzenia dzieła - opisuje postacie wyrzeźbione przez artystę - zna pojęcie <i>powieść biograficzna</i>	- zna kontekst biblijny sceny ukazanej w dziele rzeźbiarskim - określa uczucia i emocje wyrażane przez postacie - określa cechy powieści biograficznej	- objaśnia wybór postaci przedstawianych w dziele sztuki - określa cele przyświecające artyście w pracy nad piętą - wyjaśnia różnice między rzeźbą i malarstwem	- analizuje tekst, swobodnie odwołując się do kontekstów historycznych i kulturowych - wypowiada się na temat różnych form ekspresji twórczej, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska
Opis obrazu – rady dla piszących. Paul Cézanne, <i>Martwa natura z jabłkami i pomarańczami</i>	- ogląda uważnie reprodukcje obrazów zamieszczone w podręczniku - wie, co przedstawia martwa natura - podaje podstawowe informacje na temat obrazu - przy niewielkim wsparciu nauczyciela redaguje opis obrazu	- wskazuje i nazywa najbardziej widoczne elementy obrazów - wyraża opinię na temat dzieła malarskiego - redaguje opis obrazu, korzystając z rad w podręczniku	- wyszukuje elementy kompozycji nawiązujące do kształtu wybranych brył geometrycznych - używa ze zrozumieniem sformułowań dotyczących techniki malarskiej - redaguje opis obrazu, stosując różnorodne środki językowe	- porównuje elementy obrazu ukazane w technice malarskiej i fotograficznej - formułuje wypowiedź w funkcji perswazyjnej, zachęcającą do zakupu dzieła - redaguje rozbudowany opis obrazu, poprawny kompozycyjnie, językowo i stylistycznie	- redaguje bezbłędny językowo opis krajobrazu – oryginalny pod względem treści i stylu - swobodnie i funkcjonalnie posługuje się w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych zróżnicowanym słownictwem o funkcji oceniającej

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Maria Pawlikowska-Jasnorzewska, <i>Olejne jabłko</i>	- wskazuje w wierszu epitety oddziałujące na zmysł wzroku - określa sytuację liryczną w wierszu - redaguje zaproszenie na wernisaż	- wyszukuje w utworze wyrazy związane tematycznie z malarstwem - określa emocje osoby mówiącej	- określa funkcję uosobień użytych w wierszu - przyporządkowuje różne środki wyrazu do właściwych dziedzin sztuki	- odczytuje znaczenie przenośnych określeń - porównuje dzieło poetyckie z malarskim, wskazuje podobieństwa i różnice	- analizuje tekst na poziomie metaforycznym - funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat różnych środków stylistycznych podczas analizy i interpretacji wiersza - przedstawia w oryginalny sposób różnice między różnymi tekstami kultury
Oznaczanie głosek miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych	- wyszukuje wyrazy ze spółgłoskami miękkimi, dźwięcznymi i bezdźwięcznymi w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - zna zasady oznaczania spółgłosek miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych i stara się je stosować - korzysta ze słownika ortograficznego	stosuje zasady oznaczania spółgłosek miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych	poprawnie oznacza większość głosek miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	poprawnie oznacza wszystkie głoski miękkie, dźwięczne i bezdźwięczne w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie oznaczania głosek miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Miron Białoszewski, <i>Szare eminencje zachwyty</i>	- wymienia przedmioty zaprezentowane w wierszu - wskazuje epitety i ożywienia opisujące piec - określa frekwencyjność głoski we wskazanym fragmencie utworu - wskazuje w tekście środki poetyckie oparte na skojarzeniach ze złotem, srebrem, blaskiem - określa nastawienie osoby mówiącej do opisywanych przedmiotów	- wskazuje apostrofę - zna funkcję wyliczenia - wyszukuje słowa zawierające głoski o podobnym brzmieniu - określa wpływ środków poetyckich, opartych na skojarzeniach ze złotem, srebrem i blaskiem, na znaczenie opisywanych przedmiotów - korzystając ze słownika, podaje znaczenie frazeologizmu <i>szara eminencja</i>	- omawia skojarzenia związane z łyżką durszlakową - wyszukuje neologizm i objaśnia jego znaczenie - objaśnia pojęcie <i>instrumentacja głoskowa</i> - używa ze zrozumieniem słowa <i>nobilitacja</i> w analizie wiersza - cytuje fragmenty ujawniające ekspresję osoby mówiącej - wyjaśnia w formie kilkudzaniowej wypowiedzi zamysł autora tekstu	- rozpoznaje frazeologizm użyty do stworzenia neologizmu - przytacza metafory i określa charakter obrazowania poetyckiego - określa funkcję instrumentacji głoskowej zastosowanej w wierszu - objaśnia zabieg sakralizacji opisywanych przedmiotów - omawia znaczenie opisywanych przedmiotów w kontekście tytułu wiersza - rozważa pojęcie piękna	- analizuje tekst na poziomie metaforycznym - funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat różnych środków stylistycznych podczas analizy i interpretacji wiersza - w sposób przemyślany i dojrzały wypowiada się na temat kategorii estetycznych
Głoski ustne i nosowe	- zna pojęcia <i>głoski ustne</i> i <i>głoski nosowe</i> - podaje przykłady głosek ustnych i nosowych	odróżnia głoski ustne od nosowych	poprawnie zapisuje większość wyrazów zawierających głoski ustne i nosowe	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat głosek ustnych i nosowych w swoich wypowiedziach	swobodnie i twórczo wykorzystuje posiadaną wiedzę na temat głosek ustnych i nosowych w różnych sytuacjach problemowych
Pisownia połączeń literowych <i>en, em, on, om</i>	- wyszukuje wyrazy z połączeniami literowymi <i>en, em, on, om</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - dodręga trudności ortograficzne w zakresie pisowni połączeń literowych <i>en, em, on, om</i> - korzysta ze słownika ortograficznego	zna zasady dotyczące pisowni połączeń literowych <i>en, em, on, om</i> i stara się je stosować	stosuje zasady pisowni połączeń literowych <i>en, em, on, om</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	poprawnie zapisuje połączenia literowe <i>en, em, on, om</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni połączeń literowych <i>en, em, on, om</i>

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Tadeusz Kubiak, <i>W stroju z mgły</i>	- omawia wrażenia czytelnicze po lekturze wiersza - wskazuje w wierszu nawiązanie do innego utworu poetyckiego - ogląda uważnie reprodukcje obrazów Edwarda Degasa - wie, jakie utwory zalicza się do liryki	- opisuje sytuację przedstawioną w wierszu - wskazuje obraz, do którego mogą nawiązywać słowa wiersza, i uzasadnia swój wybór - wie, na czym polega przerzutnia - opisuje nastroj utworu	- wskazuje środki poetyckie użyte w opisie tancerki - opisuje obraz z punktu widzenia młodego odbiorcy - wyszukuje przerzutnie w tekście - omawia rymy w wierszu, objaśnia, na czym polega ich oryginalność	- objaśnia znaczenie metafory - opisuje obraz z punktu widzenia przewodnika muzealnego - przedstawia skojarzenia wywołane środkami poetyckimi - określa wpływ przerzutni na rytm utworu	- analizuje tekst na poziomie metaforycznym - funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat różnych środków stylistycznych podczas analizy i interpretacji wiersza - wypowiada się na temat tekstu, swobodnie odwołując się do kontekstów kulturowych
Pisownia końcówek -ę, -em, -q, -om	- wyszukuje wyrazy z końcówkami -ę, -em, -q, -om w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - korzysta ze słownika ortograficznego	stosuje zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów z końcówkami -ę, -em, -q, -om	zapisuje poprawnie większość wyrazów z końcówkami -ę, -em, -q, -om w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z końcówkami -ę, -em, -q, -om w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni końcówek -ę, -em, -q, -om
Kazimierz Przerwa-Tetmajer, <i>Jak Janosik tańczył z cesarzową</i> (fragment)	- wymienia postacie przywołane w wierszu - opisuje wygląd tancerzy - wskazuje wyrazy dźwiękonaśladowcze w wierszu - wie, czym jest gwar - wyszukuje w tekście wyrazy gwarowe - opisuje sceny przedstawione na obrazach Zofii Stryjeńskiej	- objaśnia, kim są postacie z wiersza - wymienia rekwizyty i elementy scenografii niezbędne do inscenizacji opisanego tańca - określa funkcję wyrazów dźwiękonaśladowczych - opracowuje na podstawie tekstu słowniczek wyrazów gwarowych - wskazuje elementy obrazów nawiązujące do treści wiersza	- opisuje zachowanie postaci - wskazuje przenośnie odwołujące się do wrażeń wzrokowych - określa wpływ rymów na rytm wiersza - objaśnia wpływ wyrazów gwarowych na odbiór tekstu - wskazuje elementy obrazów nawiązujące do nastroju wiersza	- opracowuje scenariusz tańca - określa symboliczne znaczenie barwy dominującej w stroju zbójnika - wymienia czynniki wpływające na rytmizację i dynamikę utworu - wyjaśnia znaczenie wyrazów gwarowych dla autentyczności przekazu poetyckiego - wymienia cechy postaci wyeksponowane w wierszu i na obrazach	- objaśnia związki między budową wiersza i jego warstwą znaczeniową - funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat różnych środków stylistycznych podczas analizy i interpretacji wiersza - wypowiada się na temat tekstu, swobodnie odwołując się do kontekstów kulturowych

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Akcent wyrazowy i zdaniowy	- dzieli wyraz na sylaby - poprawnie akcentuje wyrazy ze stałym akcentem	- wie, czym jest akcent wyrazowy - określa funkcję akcentu zdaniowego	- poprawnie akcentuje większość wyrazów - stosuje w wypowiedzi właściwą intonację zdaniową	- poprawnie akcentuje wyrazy - funkcjonalnie używa akcentu zdaniowego do wyeksponowania znaczeń wypowiedzi	świadomie i swobodnie stosuje wiedzę na temat akcentu wyrazowego i zdaniowego w swoich wypowiedziach ustnych
Joanna Pollakówna, <i>Stare fotografie</i>	- wskazuje zdjęcie stanowiące najlepszą ilustrację tekstu - wymyśla i zapisuje dialog, który mogły prowadzić bohaterki wiersza - zna funkcję pytania retorycznego	- opisuje okoliczności wypowiedzi osoby mówiącej - określa nastrój bohaterki wiersza - ustala, czego dotyczyć pytania postawione w utworze	- przytacza przenośnie obrazujące upływ czasu - wyraża opinię na temat fotografii jako dzieła sztuki - odpowiada na pytania z tekstu - ocenia elementy istotne podczas fotografowania artystycznego	- przedstawia refleksje związane z wierszem - dostrzega artystyczną kreację w fotografii - dostrzega retoryczny charakter pytań z tekstu	- analizuje tekst na poziomie metaforycznym - funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat różnych środków stylistycznych podczas analizy i interpretacji wiersza - wyraża opinię na temat fotografii jako dziedziny sztuki, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska
Andrew Fusek Peters, <i>Agenci na deskorolkach. Nie było co!</i> (fragment)	- ogląda zdjęcie Jajka Konwaliowego i czyta informacje na temat jego twórcy - wyszukuje w tekście wszystkie rzeczowniki nazywające klejnot - relacjonuje zdarzenia dotyczące kradzieży klejnotu - zna cechy powieści sensacyjnej i kryminalnej	- opisuje Jajko Konwaliowe przedstawione na ilustracji - rozumie, że słowa mogą wyrażać emocjonalny stosunek mówiącego do opisywanych rzeczy, czynności itp. - rozpoznaje bohaterów tekstu na podstawie wyrażenia omownych - objaśnia, w jaki sposób oszukano przestępcę	- wykorzystuje w opisie przedmiotu informacje z tekstu - określa, które rzeczowniki z tekstu mają znaczenie pozytywne, a które negatywne - wskazuje informacje pochodzące spoza zamieszczonego fragmentu tekstu - wyraża opinię na temat skuteczności działania bohaterów	- uzasadnia, dlaczego jajko Fabergé uznaje się za dzieło sztuki - rozpoznaje nacechowanie dodatnie i ujemne wyrazów, wskazuje znaczenia neutralne - określa motywy działania wybranych bohaterów - dostrzega i omawia elementy humorystyczne w tekście	- redaguje bezbłędny językowo opis przedmiotu – oryginalny pod względem treści i stylu - twórczo i funkcjonalnie stosuje słownictwo nacechowane emocjonalnie

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Wyrazy pokrewne – powtórzenie	- podaje przykłady wyrazów pokrewnych - rozpoznaje wyrazy należące do tej samej rodziny - zna mechanizmy powstawania wyrazów	- wie, że różne formy gramatyczne tego samego słowa nie są wyrazami pokrewnymi - tworzy rodziny wyrazów - tworzy wyrazy pochodne za pomocą podanych formantów	- zna funkcje formantów - rozpoznaje wyrazy podstawowe, od których utworzono wyrazy pochodne - wykorzystuje wiedzę o budowie wyrazów pochodnych podczas przekształcania wypowiedzi	- funkcjonalnie stosuje różne wyrazy pochodne w swoich wypowiedziach - tworzy rozbudowane rodziny wyrazów	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje umiejętności językowe oraz wiedzę na temat budowy słowotwórczej wyrazów
Pisownia przedrostków	- wyszukuje wyrazy zawierające przedrostki w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - dostrzega trudności ortograficzne w zakresie pisowni przedrostków - korzysta ze słownika ortograficznego	zna zasady dotyczące pisowni przedrostków i stara się je stosować	stosuje zasady pisowni przedrostków w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	poprawnie zapisuje przedrostki w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni przedrostków
Rozdział 5. Czas relaksu					
Robert Louis Stevenson, <i>Wyspa skarbów</i> (fragment)	- rozpoznaje prawdę i fałsz w wypowiedziach dotyczących treści tekstu - opisuje Wyspę Skarbów - redaguje krótki list w imieniu kapitana statku - wie, co jest tematem powieści przygodowej - określa typ narratora występującego we fragmencie powieści	- nadaje tytuły wydzielonym częściom tekstu - wyjaśnia, jakie wrażenie wywarła Wyspa Skarbów na bohaterach tekstu - wzbogaca treść listu o relację z wydarzeń rozgrywających się u brzegów wyspy - identyfikuje utwór jako powieść przygodową	- sporządza na podstawie tekstu mapę Wyspy Skarbów - wymyśla ofertę atrakcji turystycznych Wyspy Skarbów - prezentuje bohatera w formie zapisów na karcie postaci gry komputerowej - wie, czym charakteryzują się utwory zaliczane do epiki	- podaje różne znaczenia słowa <i>skarb</i> - określa oczekiwania bohaterów związane z wizytą na wyspie - opisuje emocje i uczucia jednego z bohaterów - ocenia akcję utworu i uzasadnia swoje zdanie	- swobodnie i funkcjonalnie posługuje się związkami frazeologicznymi w opisie emocji bohatera utworu - wykonuje oryginalny plakat odnoszący się do problemu piractwa internetowego - opracowuje prezentację na temat motywu poszukiwania skarbów, cechującą się oryginalnością formy i bogactwem treści

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Pisownia przyrostków	- wyszukuje wyrazy zawierające przyrostki w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - dostrzega trudności ortograficzne w zakresie pisowni przyrostków - korzysta ze słownika ortograficznego	zna zasady dotyczące pisowni przyrostków i stara się je stosować	stosuje zasady pisowni przyrostków w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	poprawnie zapisuje przyrostki w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni przyrostków
George Lucas, <i>Gwiezdne wojny: część IV – Nowa nadzieja</i> (fragment)	- czyta fragment powieści, przypisy oraz informacje na temat serii filmów <i>Gwiezdne wojny</i> - prezentuje główną bohaterkę i opowiada o okolicznościach jej pojmania - wyjaśnia, kim byli rycerze Jedi - wymienia elementy świata przedstawionego pozwalające zaliczyć utwór do gatunku s.f.	- zna cechy filmu kultowego - rozpoznaje i nazywa cechy charakteru bohaterki tekstu - dostrzega kontrastowe zestawienie postaci w utworze - wie, co obejmuje scena filmowa	- odtwarza losy Republiki w formie tytułów rozdziałów kroniki - opisuje bohatera reprezentującego siły zła - redaguje notatki prasowe na temat katastrofy statku powietrznego - obmyśla ujęcia do sceny bitwy kosmicznej	- objaśnia pojęcie <i>film kultowy</i> w odniesieniu do <i>Gwiezdných wojen</i> - opracowuje tekst informacyjny spełniający funkcję napisów wstępnych do filmu - określa znaczenie i rolę Czarnego Lorda w przebiegu akcji - wskazuje plan filmowy adekwatny do ukazania fragmentu bitwy	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje swoją wiedzę o sztuce filmowej w wypowiedziach na temat problematyki tekstu i jego bohaterów
Wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne	rozpoznaje wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne	dopasowuje do podanych wyrazów oraz związków wyrazowych synonimy i antonimy	używa wyrazów i określi synonimicznych w różnych sytuacjach komunikacyjnych	funkcjonalnie stosuje w swoich wypowiedziach synonimy i antonimy	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje umiejętności językowe oraz wiedzę na temat podobieństw i różnych znaczeniowych wyrazów

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Marcin Kalita, <i>Aktorzy leczą ludzkie dusze</i> (fragment)	- wykorzystuje notatkę ze strony internetowej do uzyskania informacji o serialu - rozpoznaje komizm w wypowiedziach serialowych bohaterów - czyta wywiad z aktorką telewizyjną - wie, czym jest talk-show	- wie, jakie filmy są zaliczane do kina familijnego - wie, na czym polega i z czego wynika komizm słowny w wypowiedziach postaci filmowych - określa tematykę wywiadu - prezentuje opinię bohaterki wywiadu na temat aktorstwa	- określa tematykę serialu - objaśnia elementy komizmu słownego w wypowiedziach postaci - dostrzega różnicowanie pytań występujących w wywiadzie - wyraża własną opinię na temat aktorstwa	- objaśnia pojęcie <i>kino familijne</i> w odniesieniu do serialu <i>Rodzina zastępcza</i> - odtwarza humorystyczne wypowiedzi dialogowe postaci w szerszym kontekście sytuacyjnym - określa cel dziennikarza przeprowadzającego wywiad - formułuje własne pytania do wywiadu z aktorką	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje swoją wiedzę na temat przekazów audiowizualnych w wypowiedziach na temat problematyki tekstu
Konstanty Ildefons Gałczyński, <i>Teatrzyk „Zielona Gęś”</i> (fragment)	- przedstawia swoje reakcje czytelnicze związane z lekturą sztuki - podaje imiona postaci - podaje skojarzenia i związki wyrazowe ze słowem <i>osioł</i> - wie, czym jest kabaret	- wskazuje główne wydarzenie w prezentowanej scenie - wskazuje elementy świadczące o funkcji scenicznej tekstu - rozpoznaje cechy przypisane postaci osła w utworze K.I. Gałczyńskiego - zna podstawowe informacje na temat <i>Teatrzyku „Zielona Gęś”</i>	- analizuje fragment wypowiedzi bohatera pod kątem poprawności językowej - przedstawia reakcje bohaterów sztuki - wyciąga wnioski na temat ukształtowania postaci osła w utworze K.I. Gałczyńskiego - wskazuje elementy humorystyczne w sztuce	- analizuje znaczenie imion bohaterów sztuki - objaśnia absurdalność wybranej sceny - wskazuje element satyryczny w sztuce - wyjaśnia wpływ środków językowych na przesłanie utworu	- opracowuje scenariusz inscenizacji sztuki <i>Teatrzyku „Zielona Gęś”</i> – oryginalny pod względem treści i stylu - objaśnia na podstawie informacji w <i>Słowniczku</i> funkcje satyry w utworze K.I. Gałczyńskiego
Wyrazy nacechowane emocjonalnie	- rozpoznaje wyrazy wartościujące pozytywnie i negatywnie - zna pojęcia <i>zgrubienie</i> i <i>zdrobnienie</i>	- rozpoznaje zdrobnienia i zgrubienia w tekście - tworzy zdrobnienia i zgrubienia	- zna funkcję zdrobnień, zgrubień oraz innych słów wartościujących emocjonalnie - podaje wyrazy bliskoznaczne nacechowane emocjonalnie	używa zdrobnień, zgrubień oraz wyrazów nacechowanych emocjonalnie odpowiednio do przyjętego celu wypowiedzi	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje umiejętności językowe oraz wiedzę na temat różnych form ekspresji słownej

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Rady dla dyskutujących. Kazimierz Szymeczko, <i>Czworo i kości</i> (fragment)	- wskazuje bohaterów realistycznych - rozpoznaje świat realistyczny i fantastyczny w powieści - opowiada o wydarzeniach - czyta rady dla dyskutujących - berze udział w dyskusji	- określa charakter i rolę wszystkich postaci w powieści - objaśnia sposób zmiany charakteru świata przedstawionego - rozpoznaje gatunek literacki, do którego nawiązuje fabuła przedstawionej gry - rozpoznaje zwroty charakterystyczne dla różnych elementów dyskusji - formuluje poprawnie zbudowane argumenty w dyskusji	- charakteryzuje bohaterkę w formie karty postaci w grze - wykorzystuje informacje o RPG w analizie świata przedstawionego utworu - wskazuje elementy fabuły nawiązujące do literatury fantastyki - wyraża opinię na temat RPG - formuluje właściwe kontrargumenty	- sporządza notatkę encyklopedyczną na temat jednej z postaci - odróżnia wydarzenia zaplanowane w grze od spontanicznych - określa rolę bohaterów w rozwoju akcji - posługuje się ze zrozumieniem słowem <i>dezaprobaty</i> - przestrzega wszystkich zasad kultury dyskusji	- przedstawia własne stanowisko w związku z omawianym problemem, formułuje przemyślane, twórcze uwagi - wyraża opinię na temat wartości gier komputerowych, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska
Ewa Nowak, <i>Yellow bahama w prązki</i> (fragment)	- opowiada o zdarzeniu zawiązującym akcję - przytacza fragmenty streszczające opowiadanie - wskazuje w powieści elementy humorystyczne - prezentuje swoją opinię na temat najciekawszej książki	- omawia formę prezentowanego fragmentu powieści - opisuje reakcję bohaterki na opowiadanie zamieszczone na forum - przytacza sformułowania z języka potocznego - formuluje zestaw pytań do autora książki	- określa tematykę wyodrębnionych fragmentów powieści - przedstawia opinię bohaterki na temat umiejętności autorki opowiadania - określa funkcję słów i wyrażeń potocznych - podaje informacje do notki biograficznej	- objaśnia tematykę zaprezentowanego fragmentu powieści - wskazuje wypowiedź zgodną z opinią bohaterki powieści - rozpoznaje komizm postaci, sytuacyjny i językowy - sporządza notkę biograficzną	redaguje bezbłędny językowo tekst nawiązujący do powieści E. Nowak – oryginalny pod względem treści i stylu

KRYTERIA OGÓLNE

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji	czyta sprawnie tekst, wyznaczając głosowo granice zdań, zwracając uwagę na znaki interpunkcyjne	czyta poprawnie tekst, podkreślając głosem ważne słowa	czyta płynnie tekst, podkreślając odpowiednią modulacją nastrój i emocje bohaterów	czyta tekst, stosując odpowiednie tempo i intonację w zależności od treści	- ma szerokie kompetencje w zakresie odbioru różnych tekstów kultury - twórczo wykorzystuje informacje z przeczytanych tekstów - świadomie i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę i umiejętności językowe w zakresie słownictwa, składni, fleksji i fonetyki - samodzielnie i twórczo korzysta z różnych źródeł informacji - chętnie czyta i zna wiele tekstów ponadprogramowych - bierze udział i odnosi sukcesy w konkursach przedmiotowych z języka polskiego
	słucha uważnie wypowiedzi nauczyciela i uczniów	słucha uważnie wszystkich wypowiedzi nauczyciela i uczniów	nawiązuje do wypowiedzi innych we własnej pracy	wykorzystuje wysłuchane wypowiedzi we własnej pracy	
	określa temat oraz główną myśl tekstu	samodzielnie wydobywa z tekstu wiele informacji	funkcjonalnie wykorzystuje informacje zawarte w tekście	twórczo wykorzystuje informacje z tekstu	
	używa ze zrozumieniem pojęć: <i>autor, narrator, czytelnik, słuchacz</i> do określenia nadawcy i odbiorcy wypowiedzi	wyjaśnia na przykładach, co odróżnia autora od narratora oraz nadawcę od odbiorcy wypowiedzi	określa relacje autor – narrator – czytelnik (słuchacz) oraz nadawca – odbiorca wypowiedzi	wyjaśnia funkcję nadawcy i odbiorcy w odniesieniu do różnego typu wypowiedzi	
	rozpoznaje tekst informacyjny, literacki i reklamowy	objaśnia różnice między tekstem informacyjnym, literackim i reklamowym	porównuje wybrane elementy tekstów informacyjnych, literackich i reklamowych	określa funkcje tekstu informacyjnego, literackiego i reklamowego	
	odczytuje informacje zawarte w tekście reklamowym	wskazuje opinie w tekście reklamowym	rozpoznaje różne środki językowe i pozajęzykowe użyte w tekście reklamowym	określa funkcje różnych środków językowych i pozajęzykowych w tekście reklamowym	
	rozpoznaje formy gatunkowe wypowiedzi (zaproszenie, życzenia, gratulacje, zawiadomienie, ogłoszenie, instrukcję, przepis)	odróżnia formy gatunkowe wypowiedzi	objaśnia funkcje różnych form gatunkowych wypowiedzi	wyodrębnia elementy charakterystyczne dla różnych form gatunkowych	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych	hierarchizuje informacje	określa funkcje różnych informacji w tekście	wykorzystuje umiejętność selekcjonowania informacji podczas korzystania z różnych źródeł (m.in. internetu)	
	wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio	odczytuje treści wyrażone wprost i pośrednio	funkcjonalnie wykorzystuje informacje wyrażone pośrednio do opisu różnych elementów świata przedstawionego w utworze	wyszukuje informacje wyrażone wprost i pośrednio w tekstach o wyższym stopniu organizacji	
	rozumie dosłowne i przenośne znaczenia wyrazów w wypowiedzi	odróżnia znaczenia dosłowne wyrazów od znaczeń przenośnych w wypowiedzi	określa wpływ przenośnych i dosłownych znaczeń wyrazów na odbiór wypowiedzi	określa funkcję przenośnych znaczeń wyrazów w różnych tekstach (informacyjnych, literackich, reklamowych)	
	wyciąga wnioski wynikające z przesłanek zawartych w tekście	odróżnia kłamstwo od fikcji literackiej	rozpoznaje elementy manipulacji językowej	odróżnia perswazję od manipulacji	
	wyodrębnia w tekście części składowe i dostrzega relacje między nimi	określa relacje między częściami składowymi wypowiedzi	określa funkcje części składowych wypowiedzi	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o budowie tekstu do odczytywania jego sensu	
	samodzielnie korzysta z informacji zawartych w słowniku ortograficznym, słowniku języka polskiego oraz wyrazów bliskoznacznych	zna budowę i funkcję słownika wyrazów obcych, słownika frazeologicznego oraz słownika poprawnej polszczyzny	korzysta ze słownika frazeologicznego oraz poprawnej polszczyzny	korzysta z różnych typów słowników – odpowiednio do potrzeb	
	samodzielnie wyszukuje hasła w encyklopedii tradycyjnej oraz internetowej	korzysta z informacji zawartych w encyklopedii	korzysta z informacji zawartych na tematycznych portalach internetowych	korzysta z różnych źródeł informacji odpowiednio do potrzeb	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	rozpoznaje podmiot, orzeczenie, przydawkę, dopełnienie i okolicznik w zdaniu	odróżnia orzeczenie czasownikowe od imiennego i zna ich funkcję	objaśnia funkcje różnych części zdania	funkcjonalnie wykorzystuje różne typy podmiotów i orzeczeń oraz inne części zdania w swoich wypowiedziach	
	rozpoznaje w tekście zdania pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte, zdania pojedyncze i złożone oraz równoważniki zdań	określa funkcję w tekście zdań pojedynczych rozwiniętych i nierozwiniętych, zdań pojedynczych i złożonych oraz równoważników zdań	rozpoznaje różne typy zdań złożonych współrzędnie i określa ich funkcje	celowo wykorzystuje różne typy wypowiedzi do osiągnięcia zamierzonych efektów	
	rozpoznaje w wypowiedziach rzeczowniki, czasowniki, przymiotniki, przysłówki, liczebniki, zaimki, przyimki i spójniki	objaśnia różnice między podstawowymi częściami mowy	określa funkcje różnych części mowy w wypowiedzeniu	wykorzystuje wiedzę o funkcjach zaimków w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych	
	rozpoznaje w tekście formy przypadków, liczb, osób, rodzajów gramatycznych, czasów odmiennych części mowy	określa funkcje form przypadków, liczb, osób, rodzajów gramatycznych, czasów w wypowiedzi	używa form strony biernej i czynnej czasownika dla uzyskania jednoznaczności treści wypowiedzi	funkcjonalnie stosuje różne formy trybu czasownika w swoich wypowiedziach	
	rozpoznaje znaczenie niewerbalnych środków komunikowania się (gest, wyraz twarzy, mimika, postawa ciała)	nazywa emocje postaci literackich, komiksowych, filmowych wyrażane mimiką, gestami i postawą	nazywa emocje postaci ukazanych w różnych tekstach kultury (m.in. na obrazie, w rzeźbie, na fotografii), wyrażane za pomocą różnych form ekspresji	wykorzystuje wiedzę na temat niewerbalnych środków komunikowania się w opisie postaci ukazanych w różnych tekstach kultury	
	nazywa reakcje czytelnice	opisuje wrażenia towarzyszące odbiorowi tekstów literackich i filmowych	opisuje wrażenia towarzyszące odbiorowi różnych tekstów kultury	opisuje emocje towarzyszące odbiorowi tekstów kultury	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	wypowiada się na temat sytuacji bohatera literackiego i filmowego	określa sytuację bohatera literackiego i filmowego	zestawia sytuację bohatera z własnymi doświadczeniami	obiektywnie komentuje sytuację bohatera	
II. Analiza i interpretacja tekstów kultury	wyraża swój stosunek do postaci ukazanych w różnych tekstach kultury	ocenia postać prezentowaną w tekście kultury	posługuje się odpowiednimi argumentami, wyrażając swoją ocenę postaci	w ocenie postaci literackiej bierze pod uwagę motyw jej postępowania	- interpretuje teksty poetyckie na poziomie metaforycznym - interpretuje teksty ikoniczne na poziomie przenośnym - podczas analizy utworów odwołuje się do różnych kontekstów literackich, historycznych, kulturowych - dostrzega symboliczne treści w utworach literackich i plastycznych - stawia pytania problemowe w odniesieniu do przeczytanych tekstów - dostrzega i objaśnia związki między warstwą językową, brzmieniową i semantyczną utworów poetyckich - w sposób przemyślany komentuje zachowania bohaterów, uwzględniając przy tym motyw ich działania oraz kontekst sytuacyjny
	rozpoznaje różne teksty kultury (tekst literacki, film, przedstawienie teatralne, balet, dzieło muzyczne, obraz, rzeźbę, fotografię, przedmioty sztuki użytkowej)	odróżnia tekst literacki od publicystycznego	wskazuje środki artystycznego wyrazu charakterystyczne dla różnych tekstów kultury	używa pojęć charakterystycznych dla wybranej dziedziny sztuki w opisie tekstu kultury	
	odróżnia fikcję literacką od rzeczywistości	odróżnia fikcję filmową od rzeczywistości	charakteryzuje świat fikcji artystycznej	określa rolę autora tekstu w kreowaniu fikcji artystycznej	
	wskazuje prawdopodobne (realistyczne) i nieprawdopodobne (fantastyczne) elementy świata przedstawionego	wypowiada się na temat fantastyki w utworach fantasy i science fiction	wskazuje różnice między elementami świata przedstawionego mitu, legendy, baśni, utworu fantasy i science fiction	wskazuje elementy fantastyczne jako jedną z cech gatunkowych ballady	
	rozpoznaje w tekście literackim porównanie, przenośnię, epitet (w tym uosobienie i ożywienie) oraz wyraz dźwiękonaśladowczy	objaśnia funkcję porównania, przenośni, epitetu i wyrazu dźwiękonaśladowczego w tekście literackim	rozpoznaje w tekście instrumentację głoskową, przerzutnię, neologizmy, archaizmy i określa ich funkcję	objaśnia funkcję różnych językowych środków stylistycznych	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	rozpoznaje wers, zwrotkę, rym, rytm, refren w utworze literackim	objaśnia czynniki wpływające na rytm utworu	rozpoznaje rymy męskie i żeńskie oraz dokładne i nie-dokładne oraz określa ich funkcje w utworze	używa funkcjonalnie pojęć <i>wers, zwrotka, rym, rytm, refren</i> podczas analizy wiersza	- formułuje oceny moralne dotyczące bohaterów i ich postępowania, odwołując się do uniwersalnych wartości etycznych - twórczo wykorzystuje posiadaną wiedzę i umiejętności w sytuacjach problemowych dotyczących odbioru tekstów literackich - wyraża opinie na temat tekstów literackich, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska
	rozpoznaje wiersz rymowany i wiersz biały	rozpoznaje wiersz ciągły i stroficzny	wyjaśnia, czym charakteryzuje się wiersz wolny	objaśnia związki między budową i znaczeniami utworu poetyckiego	
	wyodrębnia elementy składające się na widowisko teatralne (gra aktorska, reżyseria, dekoracja, charakteryzacja, kostiumy, rekwizyty)	posługuje się ze zrozumieniem terminami związanymi ze sztuką teatru	wyjaśnia, czym różni się kabaret od innych widowisk teatralnych	określa elementy charakterystyczne dla widowiska baletowego	
	wyodrębnia elementy dzieła filmowego i telewizyjnego (scenariusz, reżyserię, ujęcie, scenę, grę aktorską)	używa ze zrozumieniem pojęć <i>kino familijne, serial telewizyjny</i>	objaśnia cechy filmu kultowego	określa właściwości i funkcje różnych elementów dzieła filmowego	
	odróżnia telewizyjny program informacyjny od programu rozrywkowego	nazywa tworzywo przekazów audiowizualnych (ruchome obrazy, dźwięk)	identyfikuje talk-show jako program rozrywkowy	wyraża opinię na temat programów telewizyjnych o charakterze rozrywkowym	
	wyodrębnia wątki i wydarzenia w tekście oraz omawia akcję	wskazuje wydarzenia zawiązujące akcję, punkt kulminacyjny oraz rozwiązanie akcji	odróżnia fabułę od akcji	określa funkcję retrospekcji w utworze literackim	
	przedstawia informacje i formułuje opinie na temat bohatera	charakteryzuje bohatera	określa motywy działania bohatera	używa ze zrozumieniem pojęć <i>usposobienie, charakter, temperament</i> podczas charakterystyki bohatera	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	identyfikuje opowiadanie, powieść, baśń, legendę, mit, bajkę, fraszkę, wiersz, przysłowie, komiks	wymienia najbardziej charakterystyczne cechy różnych gatunków literackich	rozpoznaje różne odmiany powieści, np. przygodową, podróżniczą, obyczajową, psychologiczną, historyczną	objaśnia cechy charakterystyczne wybranych konwencji literackich, np. fantasy, science fiction	
	odbiera teksty kultury na poziomie dosłownym i przenośnym	odczytuje przenośne sensy utworów opartych na nieskomplikowanych konstrukcjach metaforycznych	odczytuje proste symbole i alegorie	interpretuje teksty kultury na poziomie kontekstualnym	
	objaśnia morał bajki	wskazuje różnice między bajką i baśnią	przytacza i objaśnia przesłanie przypowieści	objaśnia uniwersalny charakter przesłania bajek, baśni, mitów, legend i przypowieści	
	odczytuje wartości oraz antywartości wpisane w teksty kultury, np. dobro – zło, przyjaźń – wrogość, prawda – kłamstwo, pokój – wojna, miłość – nienawiść, wierność – zdrada, zdrowie – choroba	zestawia wartości i ich przeciwieństwa na zasadzie kontrastu	podejmuje próby definiowania wartości wpisanych w teksty kultury	interpretuje teksty kultury przez pryzmat wartości wpisanych w te dzieła	
	czyta większość wymaganych lektur przynajmniej we fragmentach i analizuje podstawowe elementy ich świata przedstawionego	czyta większość wymaganych lektur w całości i analizuje ich świat przedstawiony	czyta wszystkie wymagane lektury w całości i interpretuje wybrane wątki	czyta wszystkie wymagane lektury w całości i interpretuje je w połączeniu z kontekstami	
III. Tworzenie wypowiedzi	wypowiada się na tematy poruszane na zajęciach	wypowiada się poprawnie i logicznie na podane tematy związane z otaczającą rzeczywistością i poznanymi tekstami kultury	świadomie porządkuje i komponuje treść swoich wypowiedzi	funkcjonalnie używa różnych środków językowych w swoich wypowiedziach	redaguje bezbłędne językowo, oryginalne pod względem treści i stylu różne formy wypowiedzi

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	dostosowuje sposób wyrażania się do sytuacji komunikacyjnej i zamierzonego celu	stosuje formy grzecznościowe w wypowiedzi ustnej i pisemnej (pozdrowienia, list, życzenia, gratulacje)	dostrzega związki między dostosowaniem sposobu wyrażania się i skutecznością komunikacji	świadomie i celowo stosuje elementy stylizacji językowej w swoich wypowiedziach pisemnych	- swobodnie posługuje się werbalnymi i pozawerbalnymi środkami wyrazu w swoich wypowiedziach ustnych - operuje bogatym słownictwem z różnych kręgów tematycznych - samodzielnie poszerza wiedzę i umiejętności poza treści przewidziane programem nauczania - w sposób szczególny dba o poprawność ortograficzną, interpunkcyjną, fleksyjną i składniową wypowiedzi - podejmuje działalność literacką i kulturalną - prowadzi blog internetowy - redaguje twórcze, oryginalne teksty informacyjne o szkole przeznaczone do gazetki lub na stronę internetową - bierze udział i odnosi sukcesy w konkursach recytatorskich i krasomówczych - bierze udział i odnosi sukcesy w konkursach literackich, ortograficznych
	formułuje poprawnie zbudowane i logiczne pytania do tekstu	formułuje pytania o różnicowanej budowie	formułuje pytania związane z metaforycznymi znaczeniami utworu	formułuje pytania o charakterze filozoficznym	
	tworzy wypowiedzi wyrażające różne intencje, np. prośbę, polecenie, radę, podziękowanie, przeproszenie	posługuje się werbalnymi i pozawerbalnymi środkami komunikowania się stosownie do okoliczności	podkreśla intencje wypowiedzi pozawerbalnymi środkami porozumiewania się	stosuje świadomie w swoich wypowiedziach elementy perswazji językowej	
	redaguje według podanego wzoru użytkowe formy wypowiedzi: list oficjalny, list prywatny, kartkę z pozdrowieniami, ogłoszenie, zawiadomienie, zaproszenie, życzenia, gratulacje, instrukcję, proste notatki w różnych formach	redaguje samodzielnie użytkowe formy wypowiedzi	redaguje użytkowe formy wypowiedzi, stosuje odpowiednie słownictwo	redaguje użytkowe formy wypowiedzi, stosując funkcjonalnie i celowo różnorodne środki językowe	
	redaguje według podanego wzoru opowiadanie z dialogiem i elementami opisu, opis przedmiotu, opis postaci, opis miejsca, opis krajobrazu, opis dzieła sztuki, dziennik, pamiętnik, sprawozdanie, streszczenie	redaguje samodzielnie opowiadanie z dialogiem i elementami opisu, opis przedmiotu, opis postaci, opis miejsca, opis krajobrazu, opis dzieła sztuki, dziennik, pamiętnik, sprawozdanie, streszczenie	redaguje rozwinięte, poprawne stylistycznie opowiadanie z dialogiem i elementami opisu, opis przedmiotu, opis postaci, opis miejsca, opis krajobrazu, opis dzieła sztuki, dziennik, pamiętnik, sprawozdanie, streszczenie	redaguje poprawne, charakteryzujące się bogactwem językowym opowiadanie z dialogiem i elementami opisu, opis przedmiotu, opis postaci, opis miejsca, opis krajobrazu, opis dzieła sztuki, dziennik, pamiętnik, sprawozdanie, streszczenie	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	wydziela margines, stosuje akapity i dba o estetykę tekstu	stosuje w wypowiedzi pisemnej odpowiednią kompozycję i układ graficzny	samodzielnie rozplanowuje kompozycję układu treści w różnych formach wypowiedzi	używa różnych rozwiązań kompozycyjnych i graficznych eksponujących ważne treści w tekście	
	sporządza według podanego wzoru odtwórczy plan ramowy i szczegółowy wypowiedzi	sporządza samodzielnie odtwórczy plan ramowy i szczegółowy wypowiedzi	stosuje jednolitą formę wypowiedzi (bez czasownika) w zapisie planu ramowego i szczegółowego	dba o zwięzłość wypowiedzi w zapisie planu ramowego i szczegółowego	
	słucha z uwagą uczestników rozmowy, mówi na temat, prezentuje własne zdanie	włącza się do rozmowy w kulturalny sposób	formułuje poprawnie zbudowane argumenty i kontrargumenty w dyskusji	przestrzega wszystkich zasad kultury dyskusji	
	czytając głośno, przekazuje intencję utworu, uwzględnia różne znaki interpunkcyjne w tekście	czytając głośno, stosuje odpowiednią intonację i właściwie akcentuje wyrazy	funkcjonalnie używa akcentu zdaniowego do wyeksponowania znaczeń wypowiedzi	czytając tekst, uwzględnia jego organizację rytmiczną	
	opowiada o wybranych wydarzeniach z fabuły utworu	opowiada fabułę krótkiego utworu epickiego lub fragmentu powieści	świadomie wykorzystuje tempo mówienia i intonację podczas opowiadania	funkcjonalnie używa różnych środków językowych i pozajęzykowych w celu zainteresowania słuchaczy	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	wyglasza tekst z pamięci	recytuje tekst poetycki oraz fragmenty prozy	artykułuje poprawnie głoski podczas recytacji	głosowo interpretuje tekst	
	rozdźnia i poprawnie zapisuje wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące	używa świadomie wypowiedzeń oznajmujących, pytających i rozkazujących	używa wypowiedzeń wykrzyknikowych ze świadomością ich funkcji	wykorzystuje wiedzę o wypowiedzeniach mających charakter pytań retorycznych w interpretacji tekstu	
	przekształca zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie oraz zdania w równoważniki zdań i odwrotnie – odpowiednio do przyjętego celu	wykorzystuje wiedzę o odmianie wyrazów do tworzenia poprawnych wypowiedzeń	wykorzystuje funkcjonalnie równoważniki zdań w swoich wypowiedziach	funkcjonalnie tworzy zdania współrzędnie i podrzędnie złożone różnego typu	
	przestrzega poprawności gramatycznej wyrazów odmiennej, tworząc wypowiedzi o nieskomplikowanej strukturze językowej	stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennej	stosuje poprawnie i celowo różne formy gramatyczne wyrazów odmiennej	poprawnie stosuje w wypowiedzi wyrazy o trudnej odmianie	
	poprawnie stopniuje przymiotniki i przysłówki	używa we właściwych kontekstach przymiotników i przysłówków o różnych natężeniach cechy	funkcjonalnie używa różnych stopni przysłówka w swoich wypowiedziach	prawidłowo stopniuje trudne formy przymiotników	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	- zna zasady pisowni: – rz, ż, ó, u, h, ch, – nie z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami, przysłówkami, liczebnikami i zaimkami, – wielką i małą literą, – q i ģ, – połączeń literowych <i>en, em, on, om</i> – i po spółgłoskach, – końcówek <i>-i, -ii, -ji,</i> – końcówek <i>-em, -om,</i> – przedrostków i przyrostków, – przyimków złożonych i wyrażen przyimkowych i stara się ich przestrzegać	- stosuje zasady ortograficzne w zakresie pisowni: – rz, ż, ó, u, h, ch, – nie z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami, przysłówkami, liczebnikami i zaimkami, – wielką i małą literą, – q i ģ, – połączeń literowych <i>en, em, on, om</i> – i po spółgłoskach, – końcówek <i>-i, -ii, -ji,</i> – końcówek <i>-em, -om,</i> – przedrostków i przyrostków, – przyimków złożonych i wyrażen przyimkowych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	- poprawnie zapisuje większość wyrazów zawierających trudności w zakresie pisowni: – rz, ż, ó, u, h, ch, – nie z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami, przysłówkami, liczebnikami i zaimkami, – wielką i małą literą, – q i ģ, – połączeń literowych <i>en, em, on, om</i> – i po spółgłoskach, – końcówek <i>-i, -ii, -ji,</i> – końcówek <i>-em, -om,</i> – przedrostków i przyrostków, – przyimków złożonych i wyrażen przyimkowych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	- poprawnie zapisuje wszystkie wyrazy zawierające trudności w zakresie pisowni: – rz, ż, ó, u, h, ch, – nie z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami, przysłówkami, liczebnikami i zaimkami, – wielką i małą literą, – q i ģ, – połączeń literowych <i>en, em, on, om</i> – i po spółgłoskach, – końcówek <i>-i, -ii, -ji,</i> – końcówek <i>-em, -om,</i> – przedrostków i przyrostków, – przyimków złożonych i wyrażen przyimkowych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	
	zna wybrane zasady dotyczące oznaczania spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych i stara się je stosować	stosuje zasady dotyczące oznaczania spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	poprawnie oznacza większość spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	poprawnie oznacza wszystkie spółgłoski dźwięczne i bezdźwięczne w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	zna zasady użycia znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, cudzysłowu, dwukropka, nawiasu, wykrzyknika i stara się je stosować w zapisie zdań złożonych i pojedynczych	stosuje zasady dotyczące użycia znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, cudzysłowu, dwukropka, nawiasu, wykrzyknika w zapisie zdań złożonych i pojedynczych	poprawnie używa poznanych znaków interpunkcyjnych	celowo i funkcjonalnie używa różnych znaków interpunkcyjnych	
	operuje poprawnie słownictwem skoncentrowanym przede wszystkim wokół tematów: dom, rodzina, szkoła i nauka, środowisko przyrodnicze, społeczne i kulturowe	odróżnia wyrazy pokrewne od bliskoznacznych oraz synonimy od antonimów	używa funkcjonalnie i we właściwych kontekstach frazeologizmów	używa zdrobnień, zgrubień oraz wyrazów nacechowanych emocjonalnie odpowiednio do przyjętego celu wypowiedzi	

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, którego wyniki nie osiągają poziomu wymagań koniecznych, w związku z tym nie jest w stanie wykonać zadań o niewielkim stopniu trudności. Brak wiedzy i umiejętności nie rokuje osiągnięcia nawet minimalnego postępu.